

Az Országgyűlés

.../2010. (.....) OGY határozata

**a Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról szóló 65/2007. (VI. 27.) OGY határozat
módosításáról**

Az Országgyűlés – a sport, mint stratégiai ágazat egyes nagy területeinek fejlesztése érdekében – a Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról szóló 65/2007. (VI. 27.) OGY határozatot (a továbbiakban: Határozat) az alábbiak szerint módosítja:

1. A Határozat 2. b) alpontja helyébe a következő rendelkezés lép:

[2. Az Országgyűlés felkéri a Kormányt, hogy]

„b) a Sportstratégiában megállapított célkitűzéseket, prioritásokat a központi költségvetés éves tervezésekor érvényesítse;”.

2. A Határozat *melléklete* jelen határozat mellékletével kiegészül (V. fejezet)

3. E Határozat 2011. március 1-jén lép hatályba és az azt követő napon hatályát veszti.

„A Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról szóló 65/2007. (VII. 27.) OGY határozat
mellékletének V. fejezete

A sport stratégiai szerepének érvényesítése a nemzet egészségi állapotának és kulturális összetartozásának erősítése érdekében

A rendszerváltást követő időszakban számtalan elemzés és tanulmány született a sport témakörében, és a sport törvényi szintű szabályozásának módosítására is sor került három alkalommal. Ezt követően 2007-ben az Országgyűlés ötpárti konszenzussal elfogadta a Sport XXI. Nemzeti Sportstratégiáról szóló 65/2007. (VI. 27.) OGY határozatot (a továbbiakban: Sportstratégia). Mindezek ellenére leszögezhető, hogy a sport területén gyakorlatilag mind a mai napig nem történt meg a rendszerváltás. De nemcsak a rendszerváltás maradt el a sportban, hanem az állam is egyre hátrébb húzódott a nemzeti sportrendszer működtetésének feladataitól. A sport intézményrendszere folyamatosan erodálódott, drasztikusan csökkent a rendszeresen sportolók aránya, a pedagógiai munkában egyre inkább leértékelődött és egyre inkább eszközök nélkül maradt a sport területe. Eközben riasztó módon évről-évre egyre fiatalabb korcsoportokban jelentek meg a krónikus fizikai és mentális egészségi problémák. A helyzet súlyos, azonnali beavatkozást és egyúttal hosszú távra előre tekintő cselekvést igényel. A magyar sport olyan új rendszerének kialakítása szükséges, amely egyértelműen a nemzeti, közösségi érdekek mentén, határozott állami szerepvállalással valósítja meg az újjáépítés feladatát.

Különösen fontos az újjáépítés során a sport társadalmi szerepének meghatározása. Egy nemzet emberi erőforrásait a közösség létszáma mellett az emberek fizikális és mentális egészségi állapota határozza meg. Magyarország sajnos mind a három vonatkozásban katasztrofális helyzetben van. A népességfogyás problémája ismert. 2010-ben Magyarország népessége a lélektani 10 milliós határ alá csökkent¹. A magyar emberek fizikális és mentális egészségi állapotát nagyon tömören jellemzi, hogy számos, vezető halálókként szereplő betegségcsoportban az 1000 főre jutó betegek arányát tekintve a világ élvonalában vagyunk.

A sport társadalmi célja ilyen körülmények között nem lehet más, mint a biológiai szükséglet szerinti mozgás lehetőségétől megfosztott közösség számára – életkorra való tekintet nélkül, vonzó keretek között –, megfelelő felszereltséggel és szervezéssel biztosítani a rendszeres testedzés lehetőségét, illetve a fiatal korosztályokban elültetni és elmélyíteni a testedzés és az egészséges életmód iránti igényt. Ez a sport nemzeti erőforrás-gyarapító funkciója.

A sport másfelől kulturális érték. A közösség összetartozását rendkívüli mértékben erősítik a nemzetközi szinten is számon tartott sportsikerek. A nemzet önbecsülését, kulturális összetartozását határozottan befolyásolja, hogy a nemzet időről-időre képes-e kinevelni fiataljai közül olyanokat, akik sikereket tudnak elérni a legmagasabb szinten, és helytállnak a versengésben. A sport kulturális értéke számos területen tetten érhető. Eseményei turisztikai vonzerőt jelentenek. Rendezvényei felkeltik a figyelmet, szabadidősport programjai szó szerint megmozgatják társadalmunkat, miközben a sport szociális hálót teremt a legelesettebbeknek is. A sport értéke nem csupán a versenyeredményekben jelenik meg, hanem abban a készletben is, amit a versenysportolók sikerei jelentenek a közösség, elsősorban a gyermekek számára. Jól látjuk, hogy egy rangosabb nemzetközi sportsiker után hogyan ugrik meg az adott szakágban sportolásra jelentkező gyermekek száma. A sikeres

¹ Forrás: KSH Népeesség, Mozgalom (<http://portal.ksh.hu>)

nemzeti versenysport tehát önmagában is kulturális érték, de még inkább az, ha mintaadó szerepét hangsúlyozzuk. Ez a mintaadó szerep pedig, az országhatárokon túllépve alapja lehet a több állam fennhatósága alá vetett magyarság részére az államhatárok feletti összetartozás megtapasztalásának.

A sport szerepét nemzetgazdasági kontextusban is értelmezni szükséges. Ebben a megközelítésben a sport tekintetében sokkal markánsabban jelennek meg annak társadalmi és gazdasági hatásai. A sport e felfogásban egyfelől a horizontális politikákhoz illeszkedő tevékenység, mely hozzájárul az esélyegyenlőség és az egyenlő bánásmód érvényesítéséhez, a környezeti fenntarthatóság támogatásához, de sokoldalú prevenciók hatással is bír. Másfelől a sport eszköz a munkahelyteremtéshez, egyéb foglalkoztatáspolitikai célok eléréséhez, a gazdasági növekedéshez és megújuláshoz, valamint a terület- és vidékfejlesztéshez.

Jóllehet, az egész ország területére kiterjedő közoktatás-fejlesztési program és az ahhoz kapcsolódó tartalmi fejlesztés megvalósítására a 2007-ben elindult Új Magyarország Fejlesztési Terv regionális operatív programjai, valamint a Társadalmi Megújulás Operatív Program² kivételes lehetőséget biztosítottak, a megvalósult, illetőleg megvalósulás alatt álló projektek sportszakmai eredményeit tekintve le kell szögeznünk a következőket: az érintett programokban a közoktatási sportinfrastruktúra fejlesztése csak marginálisan és esetlegesen – választható részcélként – jelent meg, a sportinfrastruktúra fejlesztéséhez kapcsolódó tartalmi fejlesztés – így különösen a testnevelő-pedagógusok képzése pedig – még úgy sem. A Sportstratégia elfogadása ellenére tehát megállapítható, hogy integrált, hosszú távú irányokat és célokat szem előtt tartó sportfejlesztésre az elmúlt időszakban nem került sor.

Időközben a sport nemzetközi (európai) megítélése is megváltozott: 2009. december 1. napjával valamennyi EU tagországban hatályba lépett a Lisszaboni Szerződés, mely a sportot az Európai Unió hatáskörébe tartozó területként deklarálta.

A Lisszaboni Szerződés értelmében „az Unió a sport sajátos természetére, az önkéntes részvételen alapuló szerkezeti sajátosságaira, valamint a társadalomban és a nevelésben betöltött szerepére tekintettel hozzájárul az európai sport előmozdításhoz.” A szerződés szerint továbbá „az Unió fellépésének célja – többek között – a sport európai dimenzióinak fejlesztése a sportversenyek tisztaságának és nyitottságának, valamint a sport területén felelős szervezetek közötti együttműködésnek az előmozdítása, illetve a sportolók, köztük különösen a legfiatalabbak fizikai és szellemi épségének védelme révén.”³

A Sportstratégia elfogadása óta – a Lisszaboni Szerződéshez szervesen kapcsolódóan – az Európai Unió szervei több, a sport újdonsült szerepét európai közegben értelmező munkát is készítettek⁴, melyek megerősítik a sport jelenlétét az unióban, növelik a sport sajátosságainak és szükségleteinek tudatosítását, valamint segítenek meghatározni azon területeket, ahol közösségi szintű intézkedések szükségesek a jövőben.

2 KMOP-4.6.1.; KDOP-5.1.1., DAOP-4.2.1.; DDOP-3.1.2.; ÉAOP-4.1.1.; ÉMOP-4.3.1.; NYDOP-5.3.1.; TÁMOP-3.1.4.

³ Forrás: az Európai Unióról szóló szerződés és az Európai Közösséget létrehozó szerződés módosításáról szóló lisszaboni szerződés kihirdetéséről szóló 2007. évi CLXVIII. törvény

⁴ Az EU testmozgásra vonatkozó iránymutatásai (Physical Activity Guidelines). Ajánlások az egészségjavító testmozgás támogatására irányuló politikai intézkedésekre. Jóváhagyta az EU "Sport és Egészség" munkacsoportja 2008. szeptember 25. napján.

Az Európai Bizottság által kiadott sportról szóló Fehér Könyv, és az annak mellékletét képező Pierre de Coubertin cselekvési terv⁵ olyan ajánlásokat fogalmaz meg, melyekre közösségi szintű válaszokat kell adni.

Jelen dokumentum célja, hogy azokat az irányokat, kitörési pontokat határozza meg, melyek a sport nemzeti erőforrás-gyarápító funkciójának érvényesítéséhez elengedhetetlenek.

I. Iskolai testnevelés és diáksport az alap-, közép- és felsőoktatásban

A sport társadalmi erőforrás-gyarápító funkcióit alapvetően két szinten, a pedagógiai rendszer keretei között, valamint a sportszervezetek keretei között képes érvényesíteni. Fontos kiemelni, hogy a két szintér számos ponton érintkezik. Egyes feladatok szervezetileg a pedagógiai rendszerhez kapcsolódnak. Jórészt az óvodai és az iskolai nevelés időszakában dől el, hogy az egyéni preferenciák és a kiválasztódás együttes eredményeként egy gyermek hogyan folytatja tovább testkultúrájának fejlesztését. Aktív, akár versenyengedéllyel sportoló klubtagként, vagy az iskolarendszerhez kötődő, illetve a civil szervezetek által rendezett szabadidős események vonzásában marad kapcsolatban a testmozgással, sporttevékenységgel. Mára világos, hogy e szinterek között a megfelelő átjárhatóság biztosítása nélkül fenntarthatatlan és finanszírozhatatlan mind a sport egészségmegőrző szerepének, mind az élsport utánpótlásának biztosítása.

A gyermek- és serdülőkori fizikai aktivitás kedvezően befolyásolja a csontok fejlődését és egészségét, az izomzat megerősödését, valamint a mentális egészségi állapotra is kifejti jótékony hatását. A rendszeres testedzés javítja a fittségi állapotot, segíti a testi működés és az érzelmek szabályozását, csökkenti a feszültséget, oldja a depresszív hangulatot és a szorongást. A testedzés gyakran csoportban történik, ezért a társas készségek fejlődését is eredményezheti. A fizikai aktivitásnak fontos szerepe lehet egyes krónikus betegségek kezelésében és leküzdésében. Mindezen okokból kifolyólag napi, legalább 60 perces közepes intenzitású mozgás javasolt az iskoláskorú fiatalok számára.⁶

A 2004-2008 közötti időszakot vizsgáló Ifjúság 2008 Gyorsjelentés⁷ (a továbbiakban: Gyorsjelentés) szerint 2008-ban a magyar fiatalok – a 15 és 29 év közötti korosztály – 38%-a vallotta önmagáról azt, hogy a kötelező iskolai testnevelés órán kívül rendszeresen sportol. Ez a mutató a 2004. évi állapothoz képest csökkenő tendenciát mutat. A vizsgálat eredményei azt mutatták, hogy a tárgyidőszakban mind a férfiak (fiúk) mind a nők (lányok) sportolási hajlandósága közel egyenlő mértékben csökkent (3-4%). Ennek következtében a korábban kialakult állapotnak megfelelően nyitva maradt a férfiak és a nők közötti fizikai aktivitási olló: a felmérés szerint a fiatal férfiak továbbra is jóval nagyobb arányban (44%) végeznek rendszeres sportmozgást, mint a fiatal nők (31%).

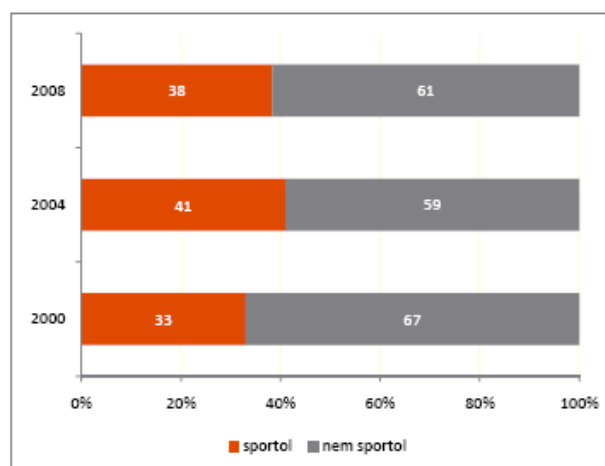
⁵ A Sportról szóló Fehér Könyv (White Paper on Sports). Az Európai Bizottság elfogadta 2007. július 11. napján.

⁶ Iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása elnevezésű, az Egészségügyi Világszervezettel együttműködésben zajló nemzetközi kutatás 2006. évi felmérésének Nemzeti jelentése.

⁷ A kutatás megrendelője: Szociális és Munkaügyi Minisztérium; A kutatás pénzügyi fedezetét a Munkaerő-piaci Alap Képzési Alap és a Munkaerő-piaci Alap Foglalkoztatási Alap biztosították. Felelős kiadó: a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet igazgatója.

Forrás: http://www.mobilitas.hu/uploads/1/hirek/2382/fajlok/ifjusag2008_gyorsjelentenes_090520.pdf

34. ábra: Rendszeresen sportolók aránya, 2000-2008,
(az érdemi válaszok százalékos megoszlása)

Forrás: Ifjúság2008 Gyorsjelentés

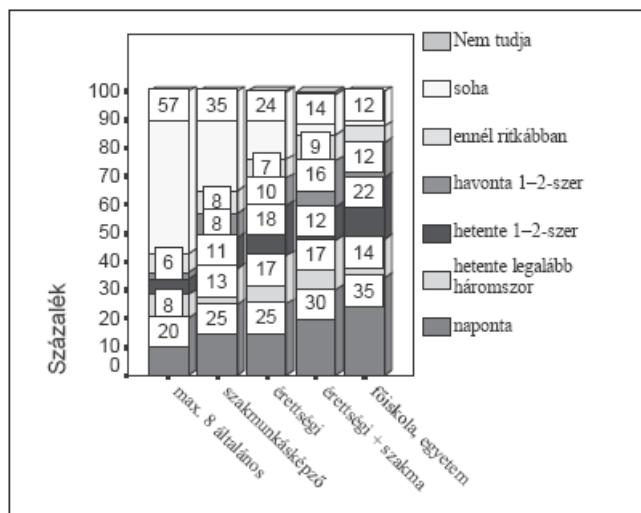
A Gyorsjelentés adatai még egy sajnálatos tendenciára mutatnak rá: a 2004-et követő általános aktivitás csökkenés a legfiatalabbak (15–19 évesek) körét érintette legerősebben (5%), annak ellenére, hogy továbbra is ők azok, akik a legtöbbet (47%) sportolnak.

Az is megállapítható, hogy a fizikailag aktív életmód kialakítása során a szociográfiai tényezők továbbra is jelentős mértékben hatnak. Az iskolázottság foka változatlanul meghatározó, hiszen az előző felmérések eredményeihez hasonlóan még mindig a diplomások a „legsportosabbak” (47%) és a szakmunkásképzésben résztvevőkre jellemző legkevésbé a rendszeres mozgás (27%).

2009 októberében az Európai Bizottság Eurobarométer felmérést készített a sport és a fizikai aktivitás területén⁸, mely szerint – uniós átlagban – a 15-24 éves korosztály 61%-a rendszeresen vagy viszonylagos rendszerességgel sportol. A legfiatalabb korosztály tekintetében e felmérés alapján is igazoltnak látszik az a markáns különbség a férfiak és a nők között, melyre a hazai Gyorsjelentés is rámutat: e korosztályon belül a férfiak 19%-a sportol rendszeresen, míg a nőknél ugyanez a mutató 8%-os. Miközben a férfiak 71%-a sportol legalább heti rendszerességgel, ugyanez az adat a nők tekintetében 50%. A felmérés szerint ezek az arányok arra mutathatnak rá, hogy a sportolási lehetőségek az EU-ban a fiatal férfiak számára nyitottabbak, ugyanezen körülmény – a nők tekintetében – a lehetőségek és a támogatás hiányával jellemezhető.

Az Eurobarométer felmérés erős kapcsolatot tárt fel a nevelés-oktatás és a rendszeres sportolási szokások között is. Azon fiatalok 64%-a, akik 15 évesen távoznak az oktatási rendszerből azt állítja, hogy sohasem sportol. Azok körében, akik 16 és 19 éves koruk között hagyják el az iskolapadot, ez a mutató 39%, míg azok, akik 20 éves korukban, vagy azt követően válnak ki az iskolarendszertől, 24%. Az előző adatok azt mutatják, hogy minél magasabban kvalifikált egy fiatal, fizikai aktivitása és életminősége ezzel arányosan nő. Hasonló megállapítások tapasztalhatóak a Társadalmi riport a sportról 2008 című felmérés kapcsán, amely szintén a felsőfokú végzettséggel rendelkezők esetében mutatta ki a rendszeres testmozgásra való legnagyobb hajlandóságot (49%).

⁸ Special Eurobarometer 34, Eurobarometer 72.3. Sport and Physical Activity. Publikálva: 2010. március. Elérhetőség: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs_334_en.pdf

6. ábra A sportolás gyakorisága, iskolai végzettség szerinti megoszlásban (%)

Forrás: Társadalmi riport a sportról 2008

Mint azt a fenti mutatók rövid ismertetése is bizonyítja, a fiatalok életében a sport – a korosztály fogékonysága miatt – továbbra is meghatározó jelentőségű, de e mutatók lassú apadására lehet számítani a sportban résztvevő szervezetek (így különösen az állam, a helyi önkormányzatok, a társadalmi szervezetek) katalizátor tevékenysége és felkészült, illetve továbbképzéseken felkészített szakemberek nélkül. Ez a folyamat az iskoláskorú gyermekek készségeire, képességeire, rövid és hosszú távú teljesítményére is kihat.

Az utóbbi évek kedvező és kedvezőtlen tapasztalatai hazánkban is egyértelművé tették, hogy a nemzet fizikai állapotromlásának megállítása, az egészségkárosodás megelőzése, a káros szenvedélyek elleni eredményes harc, a felnövekvő generáció egészséges életvitelének kialakítása csak a nevelési-oktatási intézményekre, a pedagógustársadalomra alapozva valósítható meg. Ezért lehetővé kell tenni, hogy a testnevelés és a sport valamennyi – az egyén és a társadalom szempontjából – hasznos funkciója érvényesülhessen a közoktatási intézményekben is. A 2011/2012. évi tanévtől be kell vezetni a mindennapos testnevelést, és lehetőség szerint biztosítani szükséges az ehhez elengedhetetlen infrastrukturális és szakmai feltételeket az iskolai és óvodai szinten.

Ennek legfontosabb feltétele a korszerű, jól szervezett iskolai testnevelés és diáksport. Új és korszerű eszközökkel biztosítani kell a testnevelésórák tananyagának és oktatási módszereinek megreformálását, a sportágak megismertetését, emellett új alapokra kell helyezni a jelenleg elsősorban a szakági szövetségek igényeihez és versenynaptárához illeszkedő diákolimpiai rendszert. Szélesíteni szükséges az egészségfejlesztő, szabadidős mozgásformák kínálatát, valamint a diáksport működtetése és finanszírozása feladatkörében normatív, kötött felhasználású, kiegészítő hozzájárulással kell támogatni a helyi önkormányzatok diáksporttal kapcsolatos feladatainak ellátását.

Mindezek mellett a nemzeti utánpótlás-nevelés szerves részét kell, hogy képezze a sportiskolai rendszer. A folytonosság biztosítása érdekében kiemelt szerepet kell szánni a közoktatási típusú sportiskolai rendszer egész országot lefedő hálózatának kialakítására. Az ún. egyesületi típusú sportiskolák finanszírozását normatív rendszerű keretek között kell megoldani. Szükséges a sportiskolai rendszer közoktatási és egyesületi típusának megkülönböztetése, és a világos feladatmegosztás meghatározása.

A felsőoktatási intézményekben a testnevelési tanszékek a testnevelés és a sport bázisai. A felsőoktatás sportjának vonatkozásában foglalkozni kell azokkal, akik már a korábbi tanulmányaik alatt is rendszeres sporttevékenységet folytattak. Emellett minden eszközzel el kell érni, hogy a „nem sportolók” felismerjék a rendszeres mozgás jelentőségét. Kínálatbővítéssel vonzóbbá kell tenni a felsőoktatási sportéletben való részvételt.

Az iskolai-, diák- és felsőoktatás sportja területén a sportorvosi jellegű ellátások megszervezése a közoktatási és felsőoktatási intézmények területi eloszlásához igazodóan kell, hogy történjen. Ennek érdekében szükséges biztosítani, hogy a sportorvosi vizsgálatokra az interneten történő bejelentkezés lehetősége országosan is lehetővé váljon, a háziorvosi szolgálatok szolgáltatóként történő bevonása a sportorvosi feladatokba és stratégiai célként jelölhető meg, elkerülve ezzel a sportorvosi rendelők számának indokolatlanul nagy mértékben történő megemelkedését.

1. Fenntartható és esélyegyenlőséget biztosító, a területi kiegyenlítés elvét szem előtt tartó infrastruktúra-fejlesztés

A Sportstratégia felülvizsgálata során kiemelt figyelmet kell fordítani a kedvezményezett térségekben található településeken az iskolai és az iskolán kívüli sportolási lehetőségek fejlesztésére. Meg kell teremteni a sajátos nevelési igényű (többek között: fogyatékossgal élő) gyermekek hozzáférését a testmozgás lehetőségeihez. Ezen fejlesztések révén ösztönöznünk kell a sportban rejlő esélyegyenlőség kibontakozását.

Az állam a jövőben csak olyan közoktatási sportcélú építmény-fejlesztéseket támogathat, – tekintet nélkül a sportcélú építmények fenntartói körére – ahol az építmények hosszú távú (legalább 15 éves távon tervezett és bemutatott) környezeti és gazdasági fenntarthatósága, valamint a fogyatékossgal élő emberek számára az egyenlő esélyű hozzáférés biztosított.

A fejlesztési elképzelések részletes bemutatását a „Fejlesztések” című fejezet tartalmazza. Ehelyütt csak indikatív módon kerülnek feltüntetésre a legfontosabb fejlesztési irányok:

- tornaterem felújítási és építési program;
- tornaszoba felújítási és építési program;
- sportudvar felújítási és építési program;
- (tan)uszoda felújítási és építési program;
- felsőoktatási sportinfrastruktúra fejlesztési program.

2. Tartalmi fejlesztés – pedagógus továbbképzés, sportközpontú stratégiai dokumentumok a köz- és felsőoktatási intézményekben

Szükséges feltétel, hogy a köz- és felsőoktatási intézményekben tartott testnevelésóra az egészségvédelem és egészségfejlesztés hagyományos funkcióin túl megfeleljen a változatos tananyag, több választható mozgásforma, gyakorlati és elméleti ismeretanyag követelményeinek is. A diákok számára érthető legyen a tananyag, valamint az egyes gyakorlatok hatása és célja is.

Mindezekkel együtt azt is világossá kell tenni a tanulók részére, hogy szellemi és testi fejlődésük érdekében nemcsak jogaik vannak az iskolai életben, hanem számos kötelességük is.

A pedagógus életpálya törvény átfogó értékelésével és anyagi elismerésével elősegíti, hogy a pedagógusok példamutató, sportos életvitellel, magasabb szintű hivatástudattal és

elkötelezettséggel végezzék munkájukat. Új és korszerű eszközökkel biztosítani kell a testnevelésóra tananyagának megreformálását, a szabadidős sportok bemutatását és kiegészítő jellegű gyakorlását.

Ennek érdekében az alábbi feladatok megvalósítása szükséges:

- pedagógusi életpálya modell kialakítása, melynek célja megerősíteni az e területen tevékenykedők szakmai presztízsét, garantálni a kiszámíthatóságot és egzisztenciálisan is megerősíteni őket;
- szakpedagógusok kulcskompetenciáinak fejlesztése, ennek részeként a szakpedagógus-képzés korszerűsítése, a gyakorló testnevelő tanárok, továbbá tanítók és az óvodapedagógusok felkészültségének fejlesztése, a tudásmegosztás módszereinek, technológiájának és eszközeinek folyamatos megújítása;
- a sport megjelenítése a kompetencia alapú oktatásban: sport központú, sport tematikájú pedagógus továbbképzési programok kidolgozásának, akkreditációjának ösztönzése a differenciált tanulásszervezés, a konfliktuskezelés, önismeret, agresszió- és előítélet-kezelés elvei mentén;
- prevenció egészségfejlesztési tervek kidolgozásának, és ez alapján iskolai sport és életmód-programok szervezésének ösztönzése a közoktatási intézményekben;
- sport- és mozgásközpontú nevelési és pedagógiai programok kialakításának ösztönzése;
- egységes módszertanon nyugvó, országos monitoring vizsgálatok elvégzése a közoktatási intézményekben, kondicionális és koordinációs képességek felmérése;
- képzők képzésének bevezetése a tematika meghatározásával és kidolgozásával.

3. Tartalmi fejlesztés – szervezeti, szolgáltatási-együttműködési, és karrier nyomon követési rendszerek kiépítése

A sport területét jelentős mértékben meghatározó – az iskolai, diák- és hallgatói sport tekintetében pedig hatványozottan érvényesülő – ágazatközi együttműködések szorosabbra fűzése különösen fontos érdek. Az ún. „cross-cutting issues”, vagyis a tudományok metszéspontján, – az oktatás, a kultúra, az egészségügy, a szociális ügyek és a sport – határterületén elhelyezkedő kérdések tekintetében szorosabb és hatékonyabb, a duplikációkat elkerülő együttműködésre van szükség.

Feladatok:

- Iskolai, hallgatói sportszervezetek, sportkörök létrehozásának ösztönzése, az önkéntesség és önszerveződés erősítése, elterjesztése, társadalmi szervezetek létrehozásának, működésének ösztönzése;
- a sportszakemberek és a testnevelő-pedagógusok karrier nyomon követési rendszerének kialakítása;
- tehetségkutatási- és tehetség-megfigyelési hálózat kialakítása, különös tekintettel a kiemelkedő teljesítményt nyújtó gyermekek, diákok, hallgatók képesség- és készségfejlesztésére, az iskolai sport (diákolimpiai foglalkoztatási és versenyrendszer) összehangolására a Sport XXI. Utánpótlás-nevelési Programmal, valamint a lemorzsolódott versenysportolók reintegrációjával;

- a veszélyeztetett körülmények között élő fiatalok idejének és figyelmének lekötése ingyenes sportprogramok segítségével. A hátrányos helyzetű fiatalok életmódját, mindennapjait pozitív irányban befolyásoló programokat kínáló, klub jelleggel működő egyesületek támogatása;
- térségi közoktatási sportcélú építmény-fenntartási és üzemeltetési rendszerek kialakításának ösztönzése, különös tekintettel a sportcélú építmények területi, szociális és nemi kiegyenlítést célzó, fenntartható működtetésének kialakítására szolgáló sportcélú – közoktatási kereteken belüli és azon kívüli (szabadidős) – programok szervezésére;
- az országos sportorvosi hálózat kiterjesztése az iskolai, diák- és hallgatói sportra, rendszeres, egységes mérési módszert alkalmazó iskolai fittségi tesztrendszer bevezetése és a kiértékelés szervezeti feltételeinek megteremtése;
- az iskola- pszichológusok szerepének hangsúlyozása.

4. Jogalkotás, közoktatás-szervezés

Ahhoz, hogy a kitűzött sportszakmai célok a Sportstratégia tárgyidőszakán belül elérhetőek legyenek, elengedhetetlen a megvalósításhoz szükséges szabályozási környezet módosítása. A sporttörvény és más ágazati jogszabályok, az állami irányítás egyéb jogi eszközeinek átalakítása pedig jól kidolgozott koncepció mentén kell, hogy történjen:

- az akkreditált sport-akadémiai hálózat szakmai alapjainak definiálása, a rendszer, és az ehhez szükséges jogalkotási és finanszírozási háttér kialakítása;
- a sportszakember – így különösen a testnevelő – képzési rendszer egyszerűsítése, a képzések közötti összhang megteremtése, az ehhez szükséges jogalkotással;
- kötött diáksport normatíva támogatás bevezetése a fenntartók részére;
- a sporttörvény módosítása során a kiemelt állami feladatok körében kell megfogalmazni a sport, mint stratégiai ágazat fejlesztési prioritásait.

5. Nyilvántartási rendszerek

A Sportstratégia felülvizsgálata során egyértelművé vált, hogy az állami sportirányításnak számos – az iskolai és diáksportot (is) érintő – területen a nyilvántartások hiányosságaival kell szembenéznie. A lehető legrövidebb időn belül el kell végezni a Nemzeti Sportinformációs rendszer (a továbbiakban: NSR) és a kapcsolódó ágazatokban, illetőleg területeken használt információs rendszerekben (például: Központi Statisztikai Hivatal információs rendszerek, KIR-STAT, Egységes Monitoring Információs Rendszer) szereplő, illetőleg más módon összegyűjtött adatok migrációját, összekapcsolását.

Feladatok:

- Köz- és felsőoktatási sportcélú építmény kataszter kialakítása, az adatgyűjtés és adatmigráció finanszírozási feltételeinek megteremtése;
- testnevelő-pedagógusok nyilvántartása, az adatgyűjtés és adatmigráció finanszírozási feltételeinek megteremtése;
- versenyengedéllyel rendelkező diáksportolók és hallgatói sportolók nyilvántartása, az adatgyűjtés és adatmigráció finanszírozási feltételeinek megteremtése;
- diák- és hallgatói sportszervezetek, sportegyesületek, sportkörök nyilvántartása, az adatmigráció ösztönzése diáksport programokon keresztül.

II. Szabadidősport, rekreációs sport

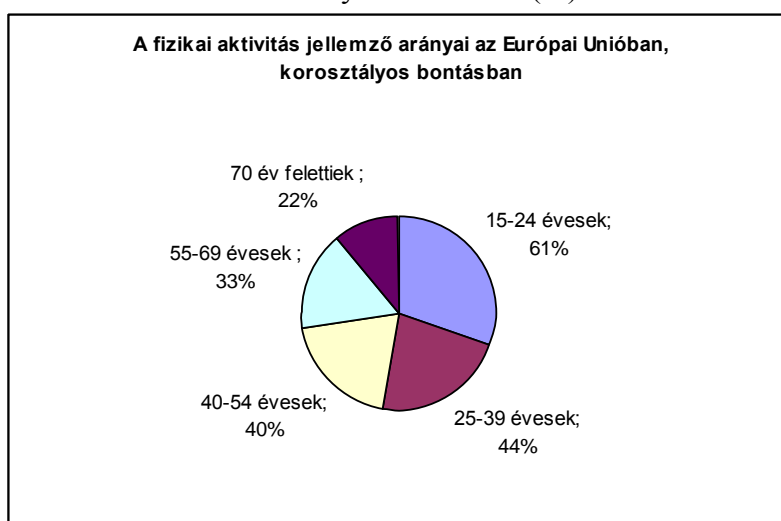
Az államnak kiemelt figyelmet kell fordítania a mozgás-gazdag életmód iránti társadalmi igény növelésére. Kezdeményeznie és támogatnia kell az egészségfejlesztést és egészségtudatosságot népszerűsítő programokat, javítani szükséges a közegészséget a fizikai (és lelki-szellemi) aktivitás által.

Az egészség őrzése (egészségvédelem) közös felelősség, amelyre – többek között – képzéssel, neveléssel, és élsportolói példamutatással kell felkészülni (egészségnevelés). A társadalom fizikai aktivitásának növelését csak szemléletmód váltással érhetjük el, annak érdekében, hogy életvitelében, életmódjában képes legyen önállóan tovább erősíteni, megszilárdítani azt (egészségfejlesztés).

A sport tekintetében az egészséges életmód mellett kiemelendő annak közösségteremtő és közösségépítő szegmense is, ami fontos és meghatározó eszközként szolgálhat a kirekesztettségben és szegénységben élők integrációjához, illetve reintegrációjához. A szabadidő sportolással való eltöltése szocializál, nevel, növeli a közösségi aktivitás képességét a társadalom tagjaiban és megoldást jelenthet a káros szenvedélyek tekintetében is. A szenvedélybetegségek kialakulásának megelőzése során kiemelkedő az olyan – droghelyzetével küzdő, valamint egyéb okból veszélyeztetett serdülők és fiatalok számára elérhető – sportprogramok szerepe, amelyek erős és vonzó alternatívának tekinthetők a szerhasználattal szemben. A kábítószer-probléma összetettségéből adódóan kizárólag a társadalom valamennyi szegmensének közreműködésével kezelhető hatékonyan.

Az EU 27-ek összehasonlításában Magyarország kifejezetten rossz pozíciókat foglal el a sport társadalmi elfogadottsága területén. Honfitársaink 53%-a állítja azt, hogy egyáltalán nem sportol, és soha nem végez sport formájában fizikai aktivitást. Ezzel Magyarország az 5. legrosszabb mutatókkal rendelkező állam az EU 27 tagországa között Görögország, Bulgária, Portugália és Olaszország után. Kudarcként értékelhető tehát, hogy míg az Európai Unióban az állampolgárok 40%-a állítja azt, hogy rendszeresen vagy viszonylagos rendszerességgel – legalább heti egy alkalommal – sportol, addig hazánkban ez az arány 23%.

A fizikai aktivitás jellemző arányai (rendszeresen sportolók) az Európai Unióban, korosztályos bontásban (%)

Forrás: Special Eurobarometer 34, Eurobarometer 72.3. Sport and Physical Activity. Diagram: saját készítés.

A szabadidősport tekintetében a települések, illetve a sportágak nagy része a létesítmények számát, illetőleg a meglévő sportlétesítmények állapotát figyelembe véve továbbra is jelentős

gondokkal küzd. Kulcsfontosságú kérdés tehát a sportolási terek fejlesztése, megújítása, illetve újak kialakítása. A magyar emberek sportolási szokásainak feltérképezésével körvonalazódnak azok a prioritások, amelyek mentén az elérni kívánt cél, vagyis a társadalom fizikai aktivitási szintjének jelentős mértékben történő megnövelése megvalósítható.

Az Eurobarométer felmérés szerint a magyarok többsége (36%) a szabadtéri, természet közeli tereket használja sportolásra: parkjainkat, ligeteinket, közttereinket. A megkérdezettek legnagyobb aránya (42%) azt állította, hogy az otthona és a munkahelye, oktatási intézménye, vagy az általa látogatott üzletek között végez mindennapos testmozgást, fizikai aktivitást.

A fenti adatokból kiderül, hogy az uniós átlaghoz (48%) hasonlóan Magyarországon is a szabadtéri sportolási terek a legkedveltebbek, de sajnos azt is láthatjuk, hogy hazánkban – az EU 27-kel való összehasonlításban – a külső helyszíneken is kevesebben mozognak.

Még beszédesebb az a mutató, ami az EU-polgárok aktivitását sportklubokban, sportegyesületekben való részvételük mutatóival fejezi ki. Sajnos elmondhatjuk, hogy e tekintetben Magyarország szintén meglehetősen rossz mutatókkal rendelkezik: az emberek 92%-a egyetlen sport-, fitness-, vagy más sportcélú klubnak sem tagja, ami összehasonlítva például Németország és Ausztria – kiemelkedő – mutatóival (ahol az emberek mindössze 39%, illetőleg 43%-a nem rendelkezik sportegyesületi tagsággal), vagy akár az EU 27 átlaggal (67%), elkeserítő képet mutat. A fentiekből egyértelműen megállapítható, hogy sportszervezeteink nem működnek hatékonyan, az önkéntességen, társadalmi szervezeteken alapuló szabadidősport bizonytalan lábakon áll.

A magyarországi klubok jelenlegi gazdasági helyzete mindenki számára ismert. Mindemellett éppen a klubok azok, melyek a sport egyik meghatározó színtereként kiemelkedő jelentőséggel bírnak. A fenti példák is azt mutatják, hogy szükséges a sportszakmai és szervezetirányítási szemléletmód-váltást elérni a klubok esetében is. A szabadidősport felvétele a „palettára” a klubok számára olyan megoldást jelenthet, amelynek keretében a befolyt tagdíjakból tevékenységüket hosszú távon is fenntarthatóvá tehetik.

A szabadidősport területén elengedhetlenné vált az állami szerepvállalás átgondolása. Csak abban az esetben történhet előrelépés, ha a lakosság egészséges, mozgás-gazdag életmódjáért felelős kormányzati és civil szereplők között nagyobb együttműködés alakul ki. Az új kormányzati struktúra erre kétségkívül rendkívüli lehetőséget biztosít, hiszen a humán fejlesztési programok résztvevői egy tárca keretein belül végzik feladatukat: Nemzeti Erőforrás Minisztérium (a továbbiakban: NEFMI). Így az egészségügyi, oktatási, kulturális és a szociális területeken kitűzött stratégiák, valamint programok összehangolása közigazgatásilag egyszerűsített mechanizmusokon keresztül, a párhuzamosságok elkerülésével, komplementer módon történik. A NEFMI megalakulásával az oktatás, a szociális ügyek, az egészségügy, a kultúra és a sport tekintetében intézményesült az a már eddig is elfogadott, de nem megfelelően prosperáló gyakorlat, hogy a diszciplínák e metszéspontján elhelyezkedő szakterületek esetében szoros együttműködésre, közös akciókra, fellépésekre van szükség. Ezen intézményesülés, - ha megfelelő együttműködéssel és közös akciókkal párosul, - nem csupán a szakterületek elméleti együttműködése lesz, hanem egy olyan, a gyakorlatban is megjelenő közös cselekvésekben realizálódó összefogás, amelyet az Európai Unió támogatáspolitikai rendszere is kiemelten támogat.

Nagyon fontos feladat azon lehetőségek feltérképezése is, melyek utat nyitnak a szabadidősport fejlesztését segítő európai uniós támogatási forrásokhoz. Látható, hogy e

területen – az iskolai és diáksportozáshoz hasonlóan – mind az Európai Szociális Alapból, mind az Európai Regionális Fejlesztési Alapból származó forrásokra lehet építeni. Ehhez azonban a szabadidősport infrastrukturális, szervezeti, együttműködési kereteit fel kell térképezni, át kell gondolni, és legalább középtávú, integrált (több fejlesztési részterületre és célcsoportra kiterjedő) projektötletek kidolgozását kell ösztönöznie az államnak. Az állami sportirányítás e körben a katalizátor szerepét fogja betölteni, hiszen míg a diáksport keretek többnyire adottak, a szabadidősport önkéntessége és ad hoc jellege e kereteket elmossa.

A fentebb ismertetett mutatószámok és körülmények elemzése alapján a Sportstratégia megvalósítása érdekében az alábbi irányokat határozzuk meg szabadidő és rekreációs sport területen:

1. Fenntartható és esélyegyenlőséget (akadálymentes hozzáférhetőséget) biztosító, a területi kiegyenlítés elvét szem előtt tartó infrastruktúra-fejlesztés

- közösségi parkokban és tereken található sportlétesítmények (labdarúgó-, kosárlabda-, kézilabda-, tenisz-, asztalitenisz-, röplabdapályák, stb.) közösségi (szociális) funkciókkal – pl. játszótér – integrált felújítási és építési programja;
- szabadidősport célú sportlétesítmény felújítási és építési program, különös tekintettel az uszodákra-strandokra, strand-sportpályákra, fedett és szabadtéri jégcsarnokokra, műjég-pályákra;
- multifunkcionális tornacsarnok, sportcsarnok és sportpálya építési program, mintaprojektek megvalósításával.

2. Tartalmi fejlesztés – szakemberek, önkéntesek jelenlétének biztosítása

- a szabadidősport rendezvények minőségbiztosítási rendszerének kidolgozása;
- a térségi – települések közötti – sportszakember kölcsönzési együttműködések kialakításának ösztönzése (adott esetben munkahelyteremtéssel);
- szabadidősport-építmények, sportcélú terek gondnoki hálózatának létrehozása (adott esetben munkahelyteremtéssel) a finanszírozási alapok megteremtése.

3. Tartalmi fejlesztés – országos (regisztrált és támogatott) szabadidősport programok újjáélesztése

Térségi szabadidősport-építmény fenntartási és üzemeltetési rendszerek kialakításának ösztönzése, különös tekintettel a sportlétesítmények területi, szociális és nemi kiegyenlítést célzó, fenntartható működtetésének kialakítására szolgáló alábbi sportcélú programok, integrált sportprogramok szervezésére:

- a Tárt Kapus Létesítmények Program finanszírozási feltételeinek megteremtése;
- a Tízezer Lépés Program kiterjesztése és finanszírozási feltételeinek biztosítása;
- a Mozdulj, Magyarország! Program kibővítése, finanszírozási feltételek megteremtése;
- a Komplex Területi Szabadidősport Program finanszírozási feltételeinek megteremtése;
- a Területi Szenior Sport – Aktív Életmód Program finanszírozási feltételeinek megteremtése;
- Nordic Walking Program kiterjesztése, finanszírozási feltételek megteremtése.

4. Tartalmi fejlesztés – sportegészségügyi háttér, szemléletformáló életmódprogramok kidolgozásának ösztönzése

- prevenció-s munkahelyi egészségfejlesztési tervek kidolgozásának, és – ez alapján – munkahelyi sport- és életmód-programok szervezésének ösztönzése;
- munkahelyi sportszervezetek, sportkörök létrehozásának ösztönzése;
- a szabadidősport területén sportegészségügyi szűrővizsgálatok szervezése, továbbá a regisztrált szabadidő-sportolók körében a szűrővizsgálatok elvégzése;
- a táplálkozástudomány legújabb eredményeinek felhasználása, egészséges táplálkozás népszerűsítése.

5. Nyilvántartási rendszerek

- szabadidő-sportlétesítmény kataszter kialakítása, működtetése, az adatgyűjtés és adatmigráció finanszírozási feltételeinek megteremtése;
- szabadidősport-szakemberek nyilvántartása, az adatgyűjtés és adatmigráció finanszírozási feltételeinek megteremtése;
- szabadidő-sportoló és sportegyesületi nyilvántartási rendszer kialakítása, az adatgyűjtés és adatmigráció finanszírozási feltételeinek megteremtése.
- szabadidősport-szolgáltatók és vállalkozások nyilvántartása, az adatmigráció ösztönzése szabadidősport programokon keresztül

III. Versenysport, utánpótlás-nevelés

Az utóbbi évtizedben jelentős kihívások jelentek meg az élsport, valamint az utánpótlás-nevelés területén is. Már nemcsak a labdajátékokban, hanem a hagyományos olimpiai sportágakban is egy jelentősen megerősödött és egyre erősödő nemzetközi konkurenciával kell szembenéznie mind a létszámában, mind a felkészülés minőségében is visszaeső magyar élsportnak. Ezt a tendenciát jelzi a pekingi olimpiai rangsorban történt jelentős visszaesésünk is. Egyértelműen látszik, hogy amennyiben nem történik rövid időn belül erőteljes sportszakmai és szervezeti struktúraváltás, valamint az ezzel összefüggő forrásbővítés és forráskoncentráció, a magyar sport a nemzetközi szinten végérvényesen lecsúszik és a „futottak még” kategóriába kerül.

Hazánkban a versenyengedéllyel rendelkező sportolók száma körülbelül 260.000, ennek mintegy fele gyermek. A legnépszerűbb, legnagyobb közösségteremtő hatással bíró, legtöbb gyermeket és felnőttet megmozgató sportágak nemzetközi szinten is a labdajátékok. A hazai hagyományokkal rendelkező hat labdajáték (jégkorong, kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, röplabda, vízilabda) versenyengedéllyel rendelkező sportolóinak száma összesen mintegy 160.000 fő.

Az élutánpótlás-nevelés területén a széles tömegbázis megteremtését biztosító Sport XXI. Utánpótlás-nevelési Programban 60-65 ezer gyermek, a tehetséggondozásra létrehozott Héraklész Bajnok Programban 1300, a Héraklész Csillag Programban pedig mintegy 400 tehetséges sportoló vesz részt. Az utánpótlás-nevelésből kieső, a versenysportból lemorzsolódó gyermekek sportolási lehetősége nem biztosított, azaz az átjárás a diáksport és a szabadidősport irányába jelenleg megoldatlan.

Elmondható, hogy jelentős eredmények a sport területéről kizárólag ezen a téren lelhetőek fel az elmúlt közel egy évtizedben, és talán ez adhat reményt, hogy az előzőekben említett „lecsúszás” még megállítható és pozitív irányba fordítható. A Nemzeti Sport Intézet (a

továbbiakban: NSI) horizontális programjai – a Sport XXI. Utánpótlás-nevelési Program, illetve a Héraklész programok – adhatnak alapot egy új szemléletmód meghonosítására és egy egymásra épülő, az életkori sajátosságokat figyelembe vevő, az élsportolóvá válás folyamatát menedzselni tudó struktúra kialakítására. A rendszer sikerének legfontosabb kritériuma, hogy képes-e úgy működtetni a különböző horizontális programokat, hogy közben érvényesülni tudjanak az egyes sportági stratégiák mentén kialakított vertikális programok is, és hogy sikerül-e kialakítani és megteremteni egy olyan tudományos és sportegészségügyi hátteret, amely valós és megalapozott segítséget nyújthat a klubokban, edzéscentrumokban és a válogatott keretekben zajló sportszakmai munkának.

A fentiek megvalósítása érdekében mindenképpen szükség van a meglévő rendszer és struktúra korrekciójára is. Első lépésként kiemelt fontosságú, hogy rögzíteni kell a támogatandó sportágakat, és ennek alapján újra kell gondolni a Sport XXI. Utánpótlás-nevelési Programban és a Héraklész Programban résztvevő sportágak körét. Meghatározó jelentőségű a Sport XXI. Utánpótlás-nevelési Program profiltisztítása, hiszen e program keretei között zajlik az élsport-utánpótlás kiválasztási folyamatának első köre. A hatékony működés kialakításához szükséges a nemzeti alapteszt és az ehhez illeszkedő sportági minimum tesztek kialakítása és rendszerbe állítása, valamint a szövetségi versenyrendszerek összehangolása a sportágak iskolai versenyrendszerével, továbbá egy olyan, a klubok felé irányuló céltámogatási rendszer kialakítása, amely az edzői támogató programokkal szinkronban biztosítja a tehetségek minőségi felkészülésének megindítását.

Középtávon kiemelt feladat a regionális utánpótlás centrumok és olyan sportiskolák létrehozása, ahol egyszerre biztosítható a minőségi sportági képzés és a minőségi iskolai oktatás is. Ehhez első körben elengedhetetlenül szükséges a sportági igények feltérképezése és a jelenleg működő iskolák és klubok közötti együttműködések tartalmának feltárása.

Az utánpótlás-nevelés szerves részét kell, hogy képezze a sportiskolai rendszer. Mára világossá vált, hogy a sportiskolát sportiskolai rendszerként – az utánpótlás-nevelés szempontjából – önálló célterületként kell értelmezni. Éppen ezért a folytonosság biztosítása érdekében kiemelt szerepet kell szánni a közoktatási típusú sportiskolai rendszer egész országot lefedő hálózatának kialakítására. A sportiskolai módszertani központoknak a körzetükben, beutazható távolságban lévő iskolai sportkörökkel, sportegyesületekkel, a kiválasztott sportág országos sportági szakszövetségével együttműködve kell ellátnia az utánpótlás-nevelési feladatokat. A sportiskolai módszertani központok hosszú távú fenntarthatósága érdekében létszámalapú, normatív céltámogatás nyújtása szükséges.

Nem halogatható tovább azon döntések meghozatala, amelyek rögzítik, hogy az állam mely sportági kört kívánja a jövőben támogatni. A támogatandó sportágak kiválasztására több elképzelés is született az elmúlt időszakban, de az biztos, hogy a jelenlegi 70-80, versenysporttal foglalkozó országos sportági szakszövetség támogatása helyett valahol 30-35-nél kell meghúzni a határt. Fontos leszögezni azt is, hogy az állam kizárólag olyan országos sportági szakszövetséget támogathat, amely rendelkezik közép- és hosszú távú fejlesztési stratégiával és vállalja, hogy aláveti magát minden olyan monitoring rendszernek, amely az államilag finanszírozott programok hatékonyságvizsgálata mentén jön létre. A felnőtt élsport támogatása a fenti elvek alapján kizárólag öt területre koncentrálódhat:

- a válogatott keretek tevékenységéhez köthető programfinanszírozás (szövetségi és egyesületi műhelytámogatás);
- a minőségi felkészülést támogató, egységes és egycsatornás ösztöndíjrendszer;
- az olimpiai központok fenntartása és fejlesztése;

- sportegészségügyi és a felkészülést segítő élettani tudományos háttér életre hívása és működtetése;
- sportágfejlesztési programok támogatása.

A fogyatékossgal élők sportjában – éppúgy, mint az épek sportjában – a versenyengedéllyel rendelkező sportolók esetében beszélünk versenysportról, számuk jelenleg hazánkban 6500 fő. Hazai versenyeiket többnyire a fogyatékossgal élők sportszövetségei és azok tagszervezetei rendezik. Egyes sportágakban azonban az épek versenyrendszerében is megjelennek a fogyatékossgal élő sportolók (például: lövészet, triatlon, vívás). A sport ezen területén nemzetközi tendencia a sportági integráció, melyre Magyarországon is hajlandóság mutatkozik.

A fogyatékossgal élők sportjában két fő irány van kibontakozóban: egyrészt a versenyorientált, elitsport jellegű, másrészt a szabadidősport jellegű, de nemzetközi eseményeket is rendező egyéb sérülés-specifikus mozgalmak.

A fogyatékossgal élők nemzetközi versenyrendszerei között vannak kvalifikációs (mint például paralimpiai mozgalom) és nevezéses versenyek (pl. szervátültetettek sportmozgalmai). Nemzetközi versenysport eseményeknek azok tekinthetők, melyek versenysorozaton alapuló, folyamatos versenyzést igénylő nemzetközi események, hasonlóan az épek sportjához. Az egyéb események elsősorban szabadidősport jellegű sportok versenyei.

Az állam fenntartja példaértékű jutalmazási rendszerét, ennek megfelelően elismerésben és megbecsülésben részesíti a kiemelkedő eredményeket elért sportolókat és szakembereket mind az épek, mind a fogyatékosok sportja területén.

A versenysport eredményességének fenntartásához, a minőség biztosításához elengedhetetlen a magas színvonalú, a sporttudomány eredményeit is alkalmazó sportegészségügyi háttér biztosítása. Elsődleges szempont a sportegészségügyi szakmai feladatok komplex, az eddigiéknél eredményesebb és hatékonyabb rendszerben történő ellátása, a fekvő- és járóbeteg ellátás mellett az országos sportegészségügyi hálózat, a válogatott kereteket ellátó szolgálat és a sporttudományos, oktatási-képzési, továbbképzési, metodikai és irányítási feladatok együttes biztosítása. A sportegészségügyi hálózat működésében – a fenntartható, profitábilis elemek rendszerbe illesztése érdekében – erősíteni kell a versenysporton kívüli (elsősorban szabadidősportos jellegű) szolgáltatói profilt is. Biztosítani kell a sportegészségügy szakmai és finanszírozási rendszerébe a lehető leghatékonyabban illeszthető sportbiztosítási rendszer elérhetőségét is.

A verseny- és az utánpótlás sport szereplőinek elvárása az sportegészségüggyel szemben, hogy korszerű szűrővizsgálatokkal segítse a sportolásra alkalmas személyek kiválasztását, a versenyszerűen sportolók tevékenységét gátló, vagy veszélyeztető betegségek megállapítását. A sportegészségügyi intézmény szolgáltatásainak alkalmasnak kell lennie arra is, hogy az intézmény keretein belül folytatott sporttudományos kutatások eredményeivel segítse és előmozdítsa a sporttevékenység hatékonyságának növelését, az egyes sporttevékenységek folytatására alkalmas személyek tudományos vizsgálatokon alapuló kiválasztását, a bevizsgált táplálék-kiegészítők használatának ajánlásával és a legális teljesítményfokozást segítő módszerek és anyagok alkalmazásával. Az olimpiai- és paralimpiai kerettagok folyamatos szűrővizsgálatait, terhelés-élettani vizsgálatait, táplálkozási szokásainak kialakítása mellett vállaljon szerepet a sportolók pszichológiai felkészítése mellett a versenyzés és az edzések során bekövetkezett sérülések ellátásában, kezelésében és utógondozásában. Emellett az

informatikai fejlesztések révén váljon lehetővé az internetes bejelentkezés az egyes szolgáltatásokra, továbbá a sportolók sérüléseiről központi sportegészségügyi nyilvántartás álljon rendelkezésre.

A dopping elleni küzdelem büntetőjog eszközeinek alkalmazásáról az Országgyűlés Sport- és turizmusbizottsága 15/2006-2010. számú állásfoglalásában szorgalmazza, hogy a doppingellenes küzdelem a jelenleginél erősebb, hatékonyabb büntetőjogi támogatást kapjon. Európa számos országában a doppingnak minősülő szerek terjesztése, árusítása, illetve sportolónak átadása, beadása bűncselekménynek minősül. A sportolók kriminalizálása, a dopping használatának a büntetése nem cél, esetükben a sportszakmai büntetesként alkalmazott, második alkalommal történő elkövetés esetén 8 évig, vagy életfogytig terjedő eltiltás elegendő visszatartó erejű.

A doppingolás megfékezésének, valamint visszaszorításának céljából elengedhetetlen, hogy az állam a büntetőjog eszközével is fellépjen a dopping terjesztői, kereskedői ellen.

A doppinggal kapcsolatos kereskedői típusú magatartásoknak a Büntető Törvénykönyvbe való felvétele érdekében szükséges törvénymódosítás előkészítésében az igazságügyi, rendészeti és az egészségügyi szakterülettel való együttműködés szükséges.

A doppingellenes intézményrendszer és szabályozás a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (a továbbiakban: WADA) Szabályzatnak való teljes megfelelés érdekében, a nemzetközi előírásoknak megfelelően átalakításra került.

Az intézményrendszer átalakításával biztosíthatóvá válik a doppingeljárások független, pártatlan elbírálása, a hatáskörök egyértelművé válnak. A doppingellenes küzdelemben részt vevő nemzeti doppingellenes szervezetek feladat- és hatásköreinek átfogó módosítása nyomán átláthatóvá válik a hazai doppingellenes küzdelem egyes szereplőinek feladata. A versenyzők feladatai, kötelezettségei is pontosan meghatározásra kerülnek. A doppingellenes küzdelemben érintett szervezetek meghatározó feladata a változásokról való felvilágosító, információs, nevelő munka előtérbe helyezése a sportolók – különösen az utánpótláskorú versenyzők – doppingmentes versenyzésre való felkészítése érdekében.

Új fejlesztési programok indítása szükséges mind a szervezetfejlesztés, mind az infrastruktúra kialakítása, továbbá az irányítási modellek és a finanszírozási rendszer területén.

Az elmúlt időszak egyértelműen megmutatta, hogy az állami és civil szféra együttes részvétele a sportszféra irányításában, működtetésében és a folyamatok katalizálásában csak akkor lehet eredményes, ha a meghatározott célok és az ahhoz rendelt feladatok világos kompetenciák mellett felállított szervezeti keretek között funkcionálnak.

Jelenleg a versenysport irányításában, és direkt vagy indirekt módon a sportszféra finanszírozásában az úgynevezett civil oldalon öt köztestület (Magyar Olimpiai Bizottság, Magyar Paralimpiai Bizottság, Nemzeti Sportszövetség, Nemzeti Szabadidősport Szövetség, Fogyatékosok Nemzeti Sportszövetsége), egy országos hatáskörű társadalmi szervezet (Sportegyesületek Országos Szövetsége) és két közalapítvány (Wesselényi Miklós Sportközalapítvány, Mező Ferenc Közalapítvány) vesz részt. Ha elfogadjuk azokat a tételeket, amelyeket korábban a sport színtereinek elemzésénél és a következő időszak legfontosabb céljai között fogalmaztunk meg, akkor könnyen belátható és elfogadható, hogy ez az intézményi széttagoltság nem indokolt és – a hatékonyság növelése céljából – jelentősen

egyszerűsíthető. A szervezeti indikátorok mellett további nem elhanyagolható egyéb tényezők is az átalakulás mellett szólnak, mint a felesleges adminisztráció és az azzal összefüggő költségek csökkentése, a finanszírozási rendszer egyszerűsítése és átláthatóságának megteremtése.

A civil oldal jelenlegi többszereplős struktúráját ezért úgy kell átalakítani, hogy a sportfinanszírozás lehető leghatékonyabb és legfenntarthatóbb szerkezete kerüljön kialakításra. Felül kell vizsgálni az egyes szereplők által eddig ellátott feladatokat és egyszerűsíteni szükséges az irányítási, vezetési koordinációs folyamatokat, megteremtve ezzel a sport területén működő civil szervezetek racionális működésének alapjait. A sport civil igazgatási szintjei által átvállalt állami sportfeladatok ellátása során a közvetlen köztestületi-jellegű feladatok erősítése szükséges, különös tekintettel a támogatások elosztására, a felhasználás koordinálására, nyomon követésére, az elszámolásra (érdekképviselési feladatok ellátásán túl valódi feladat-és hatáskör az állami támogatások tervezésében⁹, elosztásának rendszerében és érdemi döntéshozatali jogosítványok biztosítása). E körben a civil oldalnak az alábbi feladatokat szükséges ellátnia:

- az olimpiai, paralimpiai részvétellel kapcsolatos feladatok koordinálása, szervezése, lebonyolítása az olimpiai, paralimpiai csapat vezetésének biztosítása;
- a sport nem-kormányzati (NGO) szintjei közötti koordináció, átfogó koncepció-alkotás előkészítése, illetve az abban való közreműködés;
- a sport egyes nagy területeivel (versenysport és utánpótlás-nevelés, iskolai, diák- és felsőoktatási sport, fogyatékosok sportja, szabadidősport) kapcsolatos koncepció-alkotásban, döntés-előkészítésben való érdemi részvétel;
- a különböző típusú sporttámogatások felosztási elveinek szakmai meghatározása, döntés a feladatkörébe tartozó állami támogatások fel- és elosztásáról;
- a versenyrendszerek működtetésével kapcsolatos adminisztratív feladatok ellátása (licenz kiadás, monitoring, kapcsolódó feladatok koordinálása);
- az országos sportági szakszövetségek olimpiai és paralimpiai felkészülésének felügyelete, javaslattétel ezen szakszövetségek működési és általános sportszakmai támogatására, részvétel a támogatások felhasználásának ellenőrzésében;
- részvétel az edzői életpálya modellhez kapcsolódó juttatási rendszerek kidolgozásában, javaslattétel a támogatások országos sportági szakszövetségek közötti elosztására;
- az edzői és versenyzői ösztöndíjrendszerek, valamint az eredményességi juttatások rendszerének működtetése;
- javaslattétel az állami sportirányítás felé az olimpiai és paralimpiai eredményességi jutalom rendszerére;
- a sport színterein tevékenykedő különböző szervezetek (országos sportági szakszövetségek, országos sportszövetségek, egyesületek, klubok, egyéb, sporttal foglalkozó civil szervezetek, vállalkozások) munkájának összefogása, érdekképviselése;
- részvétel a magyar sport strukturális, közép és hosszú-távú fejlesztését szolgáló koncepciók kidolgozásában;
- javaslattétel a nem olimpiai sportágak támogatására és az AGFIS világbajnokságokra történő felkészülés sportszakmai támogatására;
- az AGFIS világbajnokságokon és a Speciális világbajnokságokon történő részvétellel kapcsolatos feladatok koordinálása, szervezése, lebonyolítása, a csapat vezetésének biztosítása;

⁹ A költségvetési tervezési időszak egyes fázisaihoz igazítva a szakmai feladatcsoportok és az azokhoz rendelhető források bemutatásán keresztül.

- javaslatként a kiemelt országos szabadidősport események támogatási rendszerére, valamint a sportszakmai támogatásokra, részvétel a támogatások felhasználásának ellenőrzésében;
- a regionális szabadidősport események támogatását szolgáló pályázati rendszer kidolgozása, részvétel a pályázatok elbírálásában és a támogatások odaítélésében.

A sport ágazat módszertani feladatait ellátó, a versenysportot, illetve az olimpiai felkészülést mind vertikálisan (korosztályos programok, Héraklész Program), mind horizontálisan (sportági programok) átfogó, szakmailag felügyelő és a finanszírozást bonyolító szervezet a Nemzeti Sport Intézet (a továbbiakban: NSI), amely az alábbi stratégiai feladatok ellátásában működik közre:

- „a sport, mint az egészséges életmód része” gondolatkör erősítése és a tervszerű sportági kiválasztás érdekében kialakítandó nemzeti sport teszt rendszer működtetése;
- az alapképzést tervszerűen segítő programok (Sport XXI. Utánpótlás-nevelési Program) – az országos sportági szakszövetségekhez tartozó klubhálózaton keresztül történő – működtetése;
- sportiskolák működésének támogatása;
- a regionális utánpótlás-nevelési centrumok létrehozása, működésük segítése;
- az élutánpótlás-nevelést – élettani és sportegészségügyi háttér mellett, az országos sportági szakszövetségek szakmai gondozásával – támogató, átfogó horizontális programok továbbfejlesztése, működtetése (Héraklész Program) – megoldandó feladat a programok sportági kínálat szerinti összehangolása;
- a közvetlen olimpiai és paralimpiai felkészülés, az aktuális olimpiai és paralimpiai keretek felkészülésének figyelemmel kísérése, monitoring rendszer működtetése;
- a minőségi felkészülést segítő élettani, sporttudományos háttér szervezése, koordinálása, működtetése, a válogatott keretek tevékenységét segítő sportegészségügyi háttér – szerződéses szakintézmény keretei között – történő biztosítása;
- a magyar testnevelés és sport tárgyi emlékeinek gyűjtése, őrzése, feldolgozása és bemutatása a Magyar Sportmúzeum keretei között.

1. Fenntartható és esélyegyenlőséget biztosító, a területi kiegyenlítés elvét szem előtt tartó infrastruktúra-fejlesztés

A versenysport-infrastruktúra fejlesztésére az állam az elmúlt időszakban – vélhetően a beruházások költségigénye és nagyságrendje miatt – nem biztosított megfelelő fejlesztési forrásokat. Hasonlóan a szabadidősporthoz, az európai uniós fejlesztési források felhasználása versenysport célokra szintén alapos előkészítést igényel, és nem reménytelen vállalkozás – különösen az utánpótlás-sport tekintetében –, de e körben az állami irányításnak (ellentétben a diáksporttal és a szabadidősporttal) a magántőke befektetéseire is számítani és építeni kell. A versenysport – ahogy ezt az EU sportról szóló Fehér Könyvének sportgazdaságról szóló fejezete is kimutatja – megfelelő piaci körülmények között jövedelemtermelő hatású üzlet. A kormányzat legutóbbi adójogszabály-módosítási csomagja éppen azon célt hivatott szolgálni, hogy az állami sportirányítás a fejlesztési forrásokat lehetőleg minél nagyobb arányban tudja iskolai, diák- és szabadidősportra fordítani. A fejlesztési programok megvalósítása során a verseny- és utánpótlás-sport létesítmény-fejlesztéséhez (kiegészítő jelleggel) európai uniós fejlesztési források vélhetően – elsősorban – az Új Széchenyi Terv regionális operatív programjainak funkcióbővítő város-rehabilitációt középpontba helyező intézkedésein keresztül, vagy a Norvég Finanszírozási Mechanizmusból érhetők el.

A fejlesztések során kiemelt figyelmet fordítunk a térségek, települések versenysport hagyományaira, versenysportoló-nevelői képességére. E célból utánpótlás- és versenysport térségi klasztereket határozunk meg, melyek kapcsán nem reprezentatív kutatási eredményeink már rendelkezésre állnak. Természetesen e körben is prioritásként kezeljük a kedvezményezett térségekben megvalósítható fejlesztéseket, és – amennyiben azok államháztartáson belüli kötelezettség- és szerepvállalással valósulnak meg – kiemelten figyelemmel kísérjük azok pénzügyi és környezeti fenntarthatóságát. Csak olyan fejlesztéseket ösztönzünk, amelyek legalább középtávon és igazoltan működőképeseek, és a használatba vételt követően a fenntartók, üzemeltetők nem szorulnak utólagos konszolidációra.

A versenysport-építmények fejlesztése során különös hangsúllyal kell kezelni azok biztonsági kockázatait. Az állami (államháztartási) szerepvállalással fejlesztett építményekben a szurkolói rendbontások megelőzésére alkalmas beléptető és térfigyelő rendszerek létrehozása elkerülhetetlen, így az ilyen rendszerek fogadására képes infrastrukturális környezetet alakítunk ki. A nem állami (nem államháztartási) szerepvállalással megvalósuló fejlesztések esetén e körülmény fontosságára ösztönzőkkel (jogalkotás, ajánlások, központi megfeleléségi tanúsítvány-rendszer) hívjuk fel a beruházók figyelmét. Ezáltal érhető el az a stratégiai cél, mely a fizető vendégek és a versenysport rendezvényekkel kapcsolatos média megjelenések számának emelkedésében jelentkezik.

- állami szakmai, adott esetben pénzügyi segítségnyújtás az utánpótlás- és versenysport-sportlétesítmények fejlesztésére irányuló beruházások előkészítéséhez (tervezés);
- utánpótlás-sportlétesítmények integrált fejlesztése, előzetes versenysportoló-kibocsátási klaszterfelmérések alapján;
- a 38/2004 (III.12.) Korm. rendeletben felsorolt olimpiai központok felújítása, fejlesztése;
- Budapesti Olimpiai Központ – Puskás Ferenc Stadion és létesítményei fejlesztési program;
- A sportegészségügyi ellátás országos szintű nyújtásáért felelős intézmény fejlesztése, az Országos Sportorvosi Hálózat és a Válogatott Kereteket Ellátó Szervezet és infrastrukturális feltételeinek és eszköz felszereltségének javítása.

2. Tartalmi fejlesztés – szervezeti, humán-erőforrás, képzési és karrier-nyomon követési rendszerek kiépítése

- nemzeti edzői státusz létrehozása;
- edzői életpálya-modell megvalósítása, melynek célja az ezen a területen dolgozók szakmai presztízsének, egzisztenciájának megerősítése, a kiszámíthatóság garantálása;
- az edzői szakma területén a képzés és a kötelező továbbképzés megújítása;
- korszerű gazdasági, pénzügyi, az Európai Unióhoz kapcsolódó (például sportpolitikai), marketing és vezetői ismeretekkel rendelkező sportmenedzseri réteg képzése, továbbképzése, mely nélkülözhetetlenül szükséges lenne a sport ágazat átalakításában és az új struktúrában felálló szervezetek irányításában és működtetésében;
- a Sport XXI. Utánpótlás-nevelési Programban részt vevők számának növelése, a finanszírozási alapok bővítése;
- utánpótlás- és versenysportoló kiválasztási rendszer (tehetségkutató-hálózat) felállítása, finanszírozási alapok megteremtése, ezáltal a versenyengedéllyel rendelkező hivatásos és amatőr sportolók számának növelése, nyilvántartása;

- sportolói életpálya-modell kialakításának ösztönzése: az utánpótlás- és versenysportolók kettős karrierjének ösztönzése, az élethosszig tartó tanulás (lifelong learning) legszélesebb körben történő implementációja és részvételük biztosítása a hagyományos iskolai kereteken kívüli képzési programokban;
- a lemorzsolódott utánpótlás-sportolók karrier-nyomonkövetési rendszerének kialakítása;
- a mérkőzésvezetők, versenybírók számának növelése, képzési rendszerük felülvizsgálata;
- versenysport-egyesületek létrehozásának ösztönzése, támogatása;
- a nemzetközi sportszövetségekben tisztséget betöltő személyek (sportdiplomáták) számának növelése, sportdiplomata-képzések ösztönzése.

3. Tartalmi fejlesztés – kapcsolódó szervezeti, szolgáltatási-együttműködési fejlesztések

Szükséges változtatások:

- a sportegészségügyi ellátórendszerben (Országos Sportorvosi Hálózat, Válogatott Kereteket Ellátó Szervezet) alkalmazott sportegészségügyi szakemberek (különösen: sportorvosok, dietetikusok, sportpszichológusok, sport- vagy gyögmasszőrök, gyógytornászok) száma növelésének ösztönzése;
- utánpótlás- és versenysporttal kapcsolatos tevékenységet (pl. doppingellenes harc) folytató társadalmi szervezetek támogatása.

4. Tartalmi fejlesztés – versenysport rendezvények

Kiemelt feladat a jelentős, a nemzetközi sportvilág figyelmét is felkeltő, emellett jelentős turisztikai bevételt eredményező versenysport rendezvények számának nagymértékű növelése Magyarországon. Figyelmet kell fordítani a sportszövetségi rendezési elképzelések előzetes, középtávú állami koordinációjára, a finanszírozási feltételek tervezhetőségének megteremtésére, különös tekintettel az állami költségvetést terhelő kötelezettségvállalásokra.

5. Jogalkotás

- doppingellenes tevékenységgel összefüggő, elsősorban kereskedői, terjesztői típusú magatartások büntetőjogi szabályozási feltételeinek kialakítása;
- a nézőtéri erőszakról (szurkolói rendbontásokról) és nem megfelelő viselkedésről szóló jogi szabályozás felülvizsgálata;
- a sportolók és sportszakemberek versenysporthoz kapcsolódó ösztöndíj és életjáradék típusú támogatásának felülvizsgálata, a rendszer egységesítése.

6. Nyilvántartási rendszerek

- Versenysport-építmény kataszter kialakítása az NSR-en belül, az adatgyűjtés és adatmigráció finanszírozási feltételeinek megteremtése;
- versenyengedély nyilvántartás az NSR-en belül;
- a szövetségek által nyilvántartott mérkőzésvezetők, versenybírók központi nyilvántartásának kialakítása az NSR-en belül;
- sportszakemberek (különösen: edzők) nyilvántartása az NSR-en belül, az adatgyűjtés és adatmigráció finanszírozási feltételeinek megteremtése.

IV. Sportlétesítmény-fejlesztés

A célok meghatározásánál a jelenlegi nemzetközi trendnek és legjobb gyakorlatoknak megfelelően a fenntartható működtetés (a műveletek tartósságának), a szakmai

magánbefektetők bevonásának és a sportlétesítmények többcélú (multifunkcionális) hasznosíthatóságának kell kiemelt hangsúlyt kapnia. Az európai uniós támogatásnál érvényesülő egyes horizontális szempontok, így különösen az esélyegyenlőség és a környezeti fenntarthatóság érdekében olyan intézkedések és beavatkozási területek kerülnek meghatározásra, amelyek figyelembe veszik a fejlesztések hosszú távú környezeti hatásait. Illeszkednek az infrastruktúrához, miközben az abban nyújtott szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférést is biztosítják (pl. az épületek komplex akadálymentesítéssel történő kialakítása).

A sportcélú létesítmények/ingatlanok (a továbbiakban: sportlétesítmények) fenntartása és fejlesztése szempontjából alapvető fontosságú a Sportstratégia által lefedett időszak számszerűsíthető mutatóinak – indikátorainak –, valamint az azokhoz kapcsolódó bázis- és célértékeinek meghatározása. Jelenleg a sportlétesítményekre vonatkozó adatok a Központi Statisztikai Hivatal által végzett országos statisztikai adatgyűjtés keretében csak részben, valamint nem a szükséges bontásban állnak rendelkezésre. E hiányosság orvoslása céljából megkezdődött az állami, önkormányzati sportlétesítmények (fejlesztéspolitikai és sportszakmai szempontból releváns) adatainak teljes körű, komplex felmérése. Ennek lezárását követően egy online (web-alapú) adatbázist – sportlétesítmény katasztert – szükséges létrehozni, amely megalapozza a fejlesztési döntéseket, azok előkészítése során támpontként, információs adatbázisként szolgál.

Nehézséget okoz, hogy a sport tárgyú és egyéb ágazati (elsősorban: építési) jogszabályok a különböző típusú és fajtájú sportlétesítményekre nem egységes kifejezéseket használnak. Így a sportcélú építmények és helyiségek besorolása, tipizálása esetleges. Indokolt tehát a sportlétesítmények meghatározásának egységesítése, melyhez kapcsolódóan a sporttal összefüggő sportlétesítmény-kategóriák ingatlan-nyilvántartási adatainak átvezetése is szükséges. Ez a sportinfrastruktúrába befektető szervezetek szempontjából is fontos, hiszen a sporttal összefüggő egyes törvények módosításáról szóló 2010. évi LXXXIII. törvény adójogi vonatkozású kedvezményeket kínál számukra.

A fejlesztések megvalósításánál egyéb tényezőket is figyelembe kell venni. Az európai uniós elvárásoknak megfelelően integrált fejlesztési programok kialakítása szükséges, amelyek alkalmasak az egyes sportpolitikai szempontból is jelentős célok elérésére. Kormányzati elvárás, hogy a potenciális projektgazdák (tekintet nélkül azok szervezeti típusára):

- prevenciók egészségfejlesztési terveket, programokat készítsenek;
- együttműködési rendszereket – konzorciumokat – alkossanak a fejlesztéssel érintett településeken, térségekben;
- adatokat szolgáltatassanak azért, hogy fejlesztési forrásokhoz jussanak.

1. Az állami tulajdonban lévő sportlétesítmények fenntartása és fejlesztése

A Sportstratégia felülvizsgálata során az állami sportirányítás a sporttörvényben foglalt állami feladatok között különösen hangsúlyos prioritásként kezeli a tartósan állami tulajdonban tartandó, ún. stratégiai sportlétesítmények (olimpiai központok, valamint egyéb kiemelt sportfeladatot ellátó sportlétesítmények) fenntartását és fejlesztését. Ezen feladatokat a Nemzeti Sportközpontok, mint a NEFMI által felügyelt ágazati szolgáltató központi költségvetési intézményként, alaptevékenységként látja el jelenleg.

2. Olimpiai Központok

Az Olimpiai Központok fenntartása és működtetése a magyar sporthagyományok megőrzése és a jövőbeli versenysport – elsősorban olimpiai – sikerek szempontjából alapvető fontosságú.

E létesítményeknek a XXI. századi sportszakmai és műszaki követelményeknek (különösen a fenntartható üzemeltetés) kell megfelelnie. Háttérrel kell nyújtaniuk a hazai és nemzetközi versenyekre való felkészüléshez, valamint azok megrendezéséhez is.

Jelenleg azonban az Olimpiai Központok állapota nem felel meg az élsport által megkövetelt feltételeknek, sőt, több esetben egyes ingatlanok műszaki állapota a balesetmentes sportolást sem teszi lehetővé. A folyamatos állagromlás miatt az Olimpiai Központok egyre kevésbé tudják kiszolgálni az élsport igényeit. Ennek következtében egyre több sportági szakszövetség tervezi külföldi létesítményekben a felkészüléseit. Ennek következtében a magyar adófizetők befizetéseiből kapott támogatások nem a magyar adófizetők által fenntartott intézményekben realizálódnak, amit mindenképpen el kell kerülni.

A fejlesztési prioritások között első helyen szerepel a Budapesti Olimpiai Központ fő telephelyén lévő Puskás Ferenc Stadion és Létesítményeinek az integrált rekonstrukciója. A fejlesztés során elsődleges szempont a pénzügyi-környezeti fenntarthatóság (kihasználtság), és a multi-funkcionalitás biztosítása. Ennek eredményeképpen a létesítmény – kialakítása, funkciói és kapcsolódó szolgáltatásai révén – a környező, közép-európai régió tekintetében is emblematikus építménnyé, vonzó turisztikai és kulturális célponttá válhat.

3. Egyéb állami sportlétesítmények és ingatlanok

Az egyéb állami sportlétesítmények (a már fentiekben is említett komplex sportszakmai és gazdaságossági értékelést követően) további sportcélú hasznosításánál az érintett országos sportági és szabadidős szakszövetség(ek) bevonásával kell döntést hozni. Ezt követően át kell gondolni azon ingatlanok jövőjét, amelyek stratégiai szempontból kevésbé fontosnak minősülnek (már nem szolgálnak sportcélokat, illetve már nem érdemesek az állami tulajdonban tartásra – műszaki állapotuk, kihasználtságuk, vagy a működtetésük célja, gazdaságossága alapján). Ezen ingatlanoknál felmerülhet a bérbeadás (pl. sportcélú használatot is magába foglaló szakmai magánbefektetésre), de cserealapot is képezhetnek egy állami tulajdonú létesítmény létrehozásához, illetve esetenként az ingatlan értékesítése is megfontolható. Fontos azonban, hogy az így keletkezett bevételt kizárólag az állami sportlétesítmények fenntartására és/vagy fejlesztésére használják.

4. Önkormányzati fenntartású sportingatlanok fenntartása és fejlesztése

A kb. 8000 hazai sportlétesítmény túlnyomó többsége helyi önkormányzati tulajdonban van, ám állapotuk egyre rosszabb. Az általuk kínált szolgáltatások színvonala – az önkormányzatok szűkülő forrásai miatt, néhány kivételtől eltekintve – pedig egyre alacsonyabb. Ugyanakkor a lakosság egészségmegőrzése és a helyi közösség összekovácsolásának szempontjából ezek fejlesztése stratégiai kérdés.

Az önkormányzati sportlétesítmények tekintetében mindenképpen indokolt a fejlesztésüket részben központi költségvetési támogatásból is finanszírozni, hiszen egyes – főleg a kedvezményezett, leginkább az aprófalvas szerkezetű – térségekben a sportlétesítmények (sportpályák, sportudvarok, fedett létesítmények) közösségi tér funkcióval (is) rendelkeznek. Ugyancsak ezen sportlétesítmények biztosítják jellemzően a testnevelés, a sportági utánpótlás-nevelés, illetve a diáksport és az egészséges aktív életmód kialakítását elősegítő szabadidősport-tevékenység kereteit is.

E körben különösképpen hangsúlyozandó – a Sportstratégia megvalósítása szempontjából is kiemelt – prioritás: a közoktatási sportcélú építmények fejlesztésének jelentősége. Tekintettel arra, hogy a mindennapos testnevelés a 2011-2012. tanévtől felmenő rendszerben bevezetésre

kerül, a sportlétesítmény-fejlesztéseken belül kiemelt figyelmet kell fordítani a közoktatási intézmények sportcélú építményeinek – sportudvarok, tornaszobák, tornatermek, tanuszodák – fejlesztésére, elsősorban az európai uniós források bevonásával.

Ezen program a közoktatás, így az óvodai nevelés, valamint az alapfokú és középfokú oktatás területére hat. Célja a közoktatási intézmények területileg összehangolt infrastrukturális és tartalmi fejlesztésének kiegészítése, valamint a közoktatási sportcélú építmények felújítását, bővítését, indokolt esetekben pedig új sportcélú létesítmények, helyiségek kialakítását magában foglaló program megvalósítása, a jövő nemzedéke egészségi állapotának szem előtt tartásával.

Fentiek keretében az alábbi fejlesztési kategóriákat szükséges kialakítani:

- óvodai tornaszobák fenntartható fejlesztése;
- általános és középiskolai tornatermek fenntartható fejlesztése;
- közoktatási uszoda-infrastruktúra fenntartható fejlesztése.

A szükséges fejlesztések megvalósítása elsősorban a közoktatási intézmények fejlesztésére irányuló támogatási konstrukciókra történő forrás-átcsoportosítást követően nyílhat lehetőség, vagy egyéb fejlesztési konstrukciók kialakítására kell törekedni (például: Norvég Finanszírozási Mechanizmus). Elengedhetetlen, hogy a sport állami irányítása a folyamat akciótervének kialakításában és a pályázatok előkészítő munkálataiban részt vegyen, érdekeit hangsúlyosan – az oktatási ágazattal egyeztetve és közösen – érvényesítse.

A közoktatási sportcélú építmények esetében fejlesztési szempontból az alábbi irányokat kell meghatározni:

- teljes adatkört lefedő közoktatási sportcélú építmény katasztert és ezzel párhuzamosan közoktatási sportszakember (testnevelő) nyilvántartást kell kialakítani;
- olyan közoktatási sportcélú építmény fejlesztési programot kell alkotni, amely bármely európai uniós vagy egyéb fejlesztési forrás e célra történő allokációja esetén azonnal indítható. Ennek érdekében egyértelművé kell tenni a beavatkozási pontokat (célterület, célcsoport), a – pénzügyi és környezeti fenntarthatóság követelményeit, valamint az egyéb horizontális szempontokat is figyelembe vevő – programfinanszírozási igényt.

Az infrastruktúra-fejlesztés mellett a tartalmi fejlesztések is (az infrastruktúra használatához kapcsolódó szervezési, és humán-erőforrás fejlesztési feladatok) legalább ilyen jelentőségűek. Amikor a közoktatási intézmények sportcélú építményeinek fejlesztéséről beszélünk, nem lehet megfeledkezni arról, hogy a magyarországi településszerkezet sajátosságaiból is adódóan legtöbb esetben ezek az építmények azok, melyek közösségi (kulturális), szabadidő(sport) vagy utánpótlás- és versenysport (hivatásos, vagy amatőr) funkciókat látnak el. Ezért amikor tartalmi fejlesztési irányokat határozzunk meg, komplex, integrált, hosszútávra szóló és lehetőség szerint hálózati jellegű projekteknél kell gondolkodni.

Ez alapján az alábbi célokat szükséges megvalósítani a Sportstratégia által lefedett időszakban:

- testnevelők pedagógus-továbbképzése, az erre alkalmas képzési programok akkreditációjának ösztönzése, azok beépítése az európai uniós fejlesztési programjainak választható szolgáltatási csomagjaiba (lásd: TÁMOP-3.1.5.);

- összetett szolgáltatásokat nyújtó települési (többek között: iskolai) sportszervező-irodahálózat kialakítása, amely prevenciós és tájékoztató (dohányzás-, alkohol-, drog-ellenes), karrier-tanácsadási, nyilvántartási-kapacitás szervezési tevékenységet végez.

A program(ok) eredményeit indikátorként területi (régiós, térségi, települési), a fenntartók típusa és egyéb – releváns – szempontok szerinti bontásban, a Sportstratégia tárgyidőszakában folyamatosan nyomon kell követni, és mérni szükséges.

5. Varázskapu modell

A sportlétesítmény-fejlesztések keretében célként kell meghatározni a Sportstratégiának megfelelően kidolgozott ún. Varázskapu modell előkészített valamely mintaprojektjének, illetve mintaprojektjeinek megvalósítását. Ezek a sportlétesítmények komplex szolgáltatást nyújtó, fenntartható üzemeltetésű, környezetbarát, lokális sajátosságokhoz alkalmazkodó és együttműködések fejlesztő, a civil szférának is teret adó, a szabadidő-eltöltés háttéréül szolgáló, az életminőség javítását lehetővé tevő multifunkcionális épületegyüttesek. Ezért sikeres példaként szolgálhatnak az állami, önkormányzati és a magánbefektetői együttműködésre. E fejlesztési prioritás(ok)hoz európai uniós források igénybevételének lehetőségét szintén biztosítani kell, és az érintett állami szervek felé az érdeklődő települések előkészített mintaprojektjeinek megvalósítását kell támogatni.

Fontos kiemelni, hogy az ingyenesen az önkormányzatok rendelkezésére bocsátott tervekben szereplő multifunkcionális épületegyüttes/ek kistérségenként olyan emblematikus és komplex közösségi teret biztosítanak, amely a sport-, a kulturális-, az oktatás-művelődési, valamint az egészségmegőrző tevékenységeket integrálhatja. A megvalósítási helyszínek kiválasztásakor nagy hangsúlyt fektetünk a létesítmények kapacitás-kihasználtságának biztosítására, fenntarthatóságára.

E fejlesztési cél(ok)ra európai uniós támogatást a regionális operatív programok funkcióbővítő-városrehabilitációs programjain keresztül lehet elérni, de e körben is érdemes megvizsgálni a Norvég Finanszírozási Mechanizmus nyújtotta lehetőségeket.

6. Szabadidő- és alternatív sportpályák fejlesztése

A szabadidősportra alkalmas helyszínek fejlesztése, illetőleg az ahhoz történő szakmai és pénzügyi segítségnyújtás az állami sportirányítás kiemelt feladata. A rendszeres testmozgásra (fizikai aktivitásra) ösztönzés a fedett létesítmények fejlesztésén túl a szabadtéri közösségi terek és sporthelyszínek integrált fejlesztésével is megvalósítható. Sőt, ha figyelembe vesszük az Eurobarométer jelentésben foglaltakat, e helyiségek, terek, parkok, ligetek fejlesztése, területrendezése prioritást kell, hogy élvezzen. A család, vagy baráti csoportok szabadidő-eltöltéséhez, közösségformálásához elengedhetetlen, hogy a fejlesztések más ágazati fejlesztésekkel ötvözve valósuljanak meg. Olyan infrastrukturális fejlesztéseket kell tehát támogatni és megvalósítani, amelyek egyidejűleg több generációt szólítanak meg, és a szabadidősporton túl egyéb szabadidős elfoglaltságoknak is teret biztosítanak. Ilyenek például a játszótér-fejlesztéssel vegyes, vagy az alternatív (pl. extrém) sporttevékenységeknek teret adó sportlétesítmény-fejlesztési konstrukciók. De a nyári strand-szabadidő, vagy a téli szabadidő sportágaknak helyt adó létesítmények fejlesztésének ösztönzése is indokolt. A természet közelsége valamennyi projekt esetében evidenciaként kínálja, hogy a sportcélú fejlesztéseket kulturális terekbe integráljuk: a kulturális intézmények vagy programok közelsége szinergikus hatást kölcsönözhet e projekteknek, növelve a rendszeresen sportolók számát, a létesítmények kapacitás-kihasználtságát, hosszú távon makrogazdasági hatást is kifejtve.

E fejlesztéseket – a fentiekén túlmenően – természetesen az esélyegyenlőség elvei mentén szükséges megvalósítani, valamint figyelmet kell fordítani arra is, hogy a szabadidősport létesítmények legtöbbje számos károsító hatásnak van kitéve (deviáns viselkedésformák). A horizontális szempontok érvényesítéséért és a károsító hatások megelőzéséért a fejlesztési helyszíneket és azok elérési útvonalának megvilágítását és akadálymentes használhatóságát – valamennyi fogyatékosági típus tekintetében – biztosítani kell.

7. Sportági szakszövetségek sportlétesítmény fenntartó és fejlesztő szerepe

Az ún. látvány-csapatsportok (labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, vízilabda, jégkorong) körében a 2010. évi LXXXIII. törvény adókedvezmények biztosításával lehetővé teszi a sportszakmai befektetők hangsúlyos szerepvállalását. Ennek megfelelően elsősorban a látvány csapatsportágakat irányító szakszövetségeknek kell elkészíteniük a saját sportlétesítmény-fejlesztési koncepciójukat (rövid-, közép és hosszú távú célkitűzésekkel). A cél az, hogy a szakmai befektetők bevonásával olyan, az utánpótlás-nevelést fellendítő országos edzőközpontok jöjjenek létre, mint pl. a Magyar Labdarúgó Szövetség Telki Edzőközpontja, mely egyúttal több sportág igényeinek kielégítésére is alkalmas. A sportági szakszövetségeknek – az utánpótlás-nevelés és a versenysport támogatása érdekében – a sportág-specifikus létesítmények létrehozásában fokozottan együtt kell működniük az állammal és az önkormányzatokkal is. Olyan komplex támogatási formát kell kialakítani, amely a pályázó önkormányzatoktól, valamint a sportági szakszövetségek önerejétől függően lehetőséget nyújt a diáksport- és az egészséges aktív életmód kialakítását elősegítő szabadidősport tevékenység, a sportági utánpótlás-nevelés és a versenysport megfelelő létesítmény-feltételeinek megteremtéséhez.

8. Számszerűsíthető mutatók, nyilvántartások

Mind az infrastruktúra, mind a tartalmi fejlesztést célzó projektek környezeti hatást fejtenek ki. Ezeket a Sportstratégia megvalósításának időszakában mérni kell (nem csupán összességében, cselekvési programidőszak szerinti bontásban is). Nehezíti ennek megvalósítását, hogy nincs központi nyilvántartás, amellyel pontosan megállapítható lenne, hogy hol, mennyi, és milyen állapotú, nagyságú, kinek a kezelésben lévő sportlétesítmény létezik jelenleg. Az egységes nyilvántartás hiánya miatt nem tudható az sem, hogy mennyi sportszakember végez évről-évre az országban szakképesítésének megfelelő munkakörben tevékenységet. Szükséges ezért a bázis és célértékek kitűzése, illetőleg azok megvalósulásának nyomon követése, ami lehetőséget biztosít majd:

- a területi sportlétesítmény-ellátottságnak,
- a sportlétesítmények akadálymentesítésének

meghatározott pontokon történő feltérképezésére és összehasonlítására. Így biztosítható, hogy a fennálló vagy jelentkező területi különbségeket az állam közvetlen vagy közvetett módon beavatkozásaival kiegyenlítsse (közép- vagy hosszú távon egyaránt).

9. Folyamat indikátorok

Az indikátorok egy része azt mutatja meg, hogy milyen nagyságrendű beavatkozást valósít meg közvetlenül, vagy járul hozzá közvetve az állami sportirányítás a kormányzati célokhoz (folyamat indikátorok). Arról hordoz információt, hogy a tárgyidőszakban mennyi és milyen típusú iskolai és diák-, szabadidő-, utánpótlás-, vagy versenysport-célú építmény, létesítmény, helyiség, tér, sportegészségügyi intézmény-fejlesztés valósult meg. Tájékoztatást ad arról is, hogy ezekhez milyen tartalmi fejlesztések, prevenciók egészségügyi és sportprogramok, dokumentumok, rendezvények, képzések, hálózatok kapcsolódnak.

10. Eredmény indikátorok

Az indikátorok másik része a fent említett projektek hosszú távú és makrogazdasági eredményeit méri. A kialakult pénzügyi és gazdasági válság miatt jelenleg egy stratégiai célt sem lehet anélkül meghatározni, hogy ne tartanánk szem előtt annak sportcélú infrastrukturális- és tartalmi fejlesztésre, foglalkoztatásra és munkahelyteremtésre gyakorolt hatásait. Egyértelmű elvárás, hogy az államháztartás alrendszere terhére csak olyan sportcélú projekt kapjon támogatást, illetőleg ösztönzést, amelynél a projektgazda vállalja legalább egy új munkahely megteremtését a projekt megvalósítási időszakában (különösen: európai uniós forrásból finanszírozott projektek esetében). Ilyen mutatóként szükséges meghatározni a fejlesztések eredményeként jelentkező állami egészségügyi (például: táppénzre, rokkantsági nyugdíjra fordított) kiadások csökkenését is. Mélni kell továbbá a társadalombiztosítási járulékok (a társadalom általános egészségügyi állapotának javulása eredményeként jelentkező) növekedését, illetőleg a népbetegségekben – különösen a szív- és érrendszeri betegségekben, cukorbetegségben, elhízásban – szenvedők számának csökkenését is.

V. Sportfinanszírozás

1. Tapasztalatok és következtetések

A sportfinanszírozás megújítása egyszerre célozza a sportra fordítható források növelését, valamint a források hatékonyabb felhasználását.

A sportra fordítható összegek alapvetően négy fő forrásból tevődnek össze: kormányzati források, önkormányzati források, vállalati és médiaforrások, háztartási források.

Az állam legfontosabb feladata a sportfinanszírozás terén, hogy

- az állami költségvetés sportra fordítható aránya – azonos módon számítva – érje el az EU-tagországok sporttámogatásának átlagát;
- alakítson ki olyan jogszabályi környezetet, amely elősegíti a sportfinanszírozás nem állami részének ösztönzését.

Az elmúlt évek sportfinanszírozását vizsgáló tanulmányok eredményeképpen megállapítható, hogy a magyar sport finanszírozásának problémája nem elsősorban a költségvetés főösszegéhez viszonyított közvetlen állami sportfinanszírozás arányának alacsony voltából ered. Ez az arányszám európai uniós országokkal történő összehasonlításban nem marad el. Alapvető probléma, hogy a magyar sportágazat nemzetgazdasági súlya kisebb, mint a legjobb európai gyakorlattal rendelkező országoké.

Az önkormányzatok, települések, különösen a megyei jogú városok ugyancsak erőn felül teljesítenek. Az elmúlt években folyamatosan nőtt a költségvetésükhöz képest a sportra fordított összegek aránya. Míg a megyei jogú városok 2004-ben költségvetésük 1,7%-át, addig 2007-ben már 2,2%-át, 2008-ban pedig 2,42%-át fordították sportcélokra. Ugyanakkor a növekedést részben valószínűleg a kényszer is okozza, hiszen a területi sport központi költségvetési finanszírozása az elmúlt években jelentősen csökkent. Ennek helyét vette át kényszerűségből az önkormányzati finanszírozás, ami az önkormányzatok gazdasági helyzetének elmúlt évekbeli folyamatát vizsgálva különösen elismerésre méltó.

A magyar sport finanszírozásának legfőbb problémái az alábbiakból erednek:

- a külső vállalati források (szponzoráció) hiányoznak a magyar sportból, nem alakult ki sportszponzorációs kultúra;
- a háztartások sportfogyasztása lényegesen alacsonyabb a legjobb európai modellekhez képest;
- a központi költségvetési források elosztásának szerkezete elavult;
- a források felhasználása nem hatékony;
- nem megfelelő az állami források ellenőrzése.

A külső vállalati források hiánya részben azzal magyarázható, hogy hiányzik a megfelelő volumenű és minőségű sportkínálat. A világban népszerű, nagy közönséget vonzó sportágakban alig van elismert magyar sportoló. Ráadásul az elit sportokban a marketing befektetések nagy kockázatúak, és csak csekély megtérülést ígérnek. Mindezeket túl meglehetősen tökeszegény a magyar közép- és nagyvállalkozói réteg, a tőkeerős nemzetközi cégek, illetőleg azok magyarországi leányvállalatai pedig nem kellően motiváltak abban, hogy a szponzorációs keretüket a magyar sport támogatására fordítsák. Mindezek mellett a sportoló, mint reklámfelület médiában való megjelenése korlátokba ütközik.

A jelenlegi magyar sportfinanszírozásról kialakított általános vélemény egyik legfőbb jellemzője a minden szakmai fórumon nagy népszerűséggel hangoztatott „versenysport-pártiság, melyet a jelenlegi 70-30%-ról az európai átlaghoz igazodó 30-70%-hoz kell közelíteni”. Ugyanakkor, ha megvizsgáljuk a valós számadatokat, azt látjuk, hogy az európai példa maximum 50-50% a versenysport-szabadidősport arányt tekintve. Ezt az egyensúlyt valóban meg kell közelíteni az elkövetkező években.

Emellett az egyik legjelentősebb probléma a központi költségvetési források elosztásának szerkezetében, hogy a személyi kiadások (olimpiai járadék, Nemzet Sportolója, Gerevich-ösztöndíj, Bay Béla ösztöndíj, Patrónus Program, Eb-, vb-eredményességi juttatás) aránya nagyon magas a versenysport és az utánpótlás-nevelési célú kiadások között. Megfigyelhető, hogy a sportolók, illetve az edzők egy-egy szűk rétege több állami forrásból származó jelentős bevételhez jut, míg a többség megélhetési gondokkal küzd. Az állami forrásból érkező jövedelmek felhasználása sem teljesen „fehér”, nincs mindenütt bejelentett munkaviszony, így elmarad az adófizetés, a nyugdíj és egészségbiztosítás is. Ennek következtében az eredmények elmaradása, egészségkárosodás, illetve nyugdíjazás esetén szociális problémák merülhetnek fel, melynek kezelését az államtól várják. Egységes és egysátozás személyi juttatási-rendszert kell kidolgozni a sportolók, az utánpótláskorú sportolók, illetve az őket felkészítő edzők, szakemberek számára, kizárva a párhuzamos finanszírozást. Az államnak az eredményességi szempontból legfontosabb sportágakban be kell vezetnie a Nemzeti Edzői státuszt, melynek betöltésével az eredmények is számon kérhetővé válnak.

Szintén probléma, hogy a szövetségi, egyesületi támogatásoknál túl magas a működési költségek aránya. Fontos, hogy ennek helyét a jövőben a programfinanszírozás vegye át (pl. fejlesztési programok, sportági stratégiák, kiemelt hazai események támogatása stb.). Állami juttatásokhoz tehát csak a civil oldal azon szereplői, szervezetei juthassanak, amelyek képesek olyan hosszú távú fejlesztési stratégiát kidolgozni, amely valóban központi finanszírozást érdemel.

Át kell gondolni, hogy az állami finanszírozás mely sportszövetségeket milyen mértékben, milyen célokkal támogasson. A jelenlegi, „minden virág virágozzék” támogatási elv nem hatékony, a központi költségvetési források felhasználása így nem megfelelő. Az államnak a sportszakma véleményét figyelembe véve kellene eldöntenie, hogy mely sportágak azok,

amelyek számára kiemelten fontosak. A döntés megszülethet akár a sportág olimpiai eredményessége, akár az olimpia műsorán nem szereplő, de egyébként meglévő népszerűsége akár résztvevőinek száma alapján. Ki kell tehát dolgozni azt az új sportfinanszírozási rendszert, amely az állam számára kiemelt sportágaknak ad közvetlen központi állami támogatást.

Az utánpótlás-nevelés területén továbbra is fenn kell tartani a központosított állami programok rendszerét, amit össze kell hangolni az állam számára „fontos”, kiemelt sportágak finanszírozási rendszerével. A közpénzek ellenőrizhetősége, a programok által megfogalmazott célok megvalósíthatósága kizárólag így biztosítható. Az első Orbán-kormány által létrehozott, 2001. óta működő rendszer nemzetközi eredményei – a korábbi évek, kizárólag a sportági szövetségek által, egyenként kidolgozott és működtetett programjainak eredményeivel összehasonlítva – mindezt igazolják. Az NSI-n, mint önálló költségvetési szerven keresztül történő finanszírozás, – a regionális utánpótlás-nevelési centrumok kialakításával párhuzamosan – mindezt biztosítékot nyújt.

A diák- és szabadidősport tekintetében a legfontosabb állami feladat a szemléletformálás, a Kormányprogramban is megfogalmazott mindennapos kötelező testnevelés bevezetése és a mindennapos testedzés gondolatának elterjesztése. A mindennapos kötelező testnevelés feltételeinek megteremtése elsősorban a létesítmény-, eszköz- és humán-erőforrások biztosítását feltételezi, melynek forrását az államnak kell garantálnia. Mindez kizárólag fokozatosan, felmenő rendszerben működhet. A szemléletformálás áttörő, a korábbiaknál sokkal hatékonyabb, a lakosság minden rétegét megcélzó, átfogó központi kommunikációs kampányokat, akciókat igényel.

A diákspport területén a leglényegesebb, hogy a diákolimpia rendszere az átalakulást követően ne kizárólag a versenyzetetésről szóljon, ehelyett a hangsúly a mindennapos testmozgásra kerüljön. A szabadidősport területén a kommunikációs kampány és ezáltal a kereslet növelése legalább annyira fontos, mint a kínálat erősítése. Mindezeket elsősorban pályázati úton kell támogatni.

A verseny-, az utánpótlás-, a szabadidő-, vagy a diákspport terület sem létezhet megfelelő sportlétesítmények nélkül, melyek biztosítása állami feladat.

A létesítményfejlesztésre nagyobb hangsúlyt kell fektetni. Az olimpiai központok fenntartása állami feladat, az állam számára legfontosabb sportágak felkészülésének biztosítása ezen létesítményekben kell, hogy történjen. Az olimpiai sikerek elérése érdekében feltétlenül fejleszteni kell az állami létesítményeket, és létre kell hozni egy központi stadiont.

Mindemellett fontos, hogy az önkormányzati tulajdonú sportlétesítmények fejlesztését az állam pályázati úton támogassa. Elengedhetetlen továbbá, hogy a központi költségvetésből – a lehetőségek mérlegelése alapján – a magántulajdonban lévő sportingatlan-fejlesztések (pl. kedvezményes kamatozású hitelkonstrukciókkal) támogatást kapjanak. Fenntartható, üzleti tervvel rendelkező modellek kialakítására kell törekedni.

2. Sportfinanszírozás – a jövő

Az elmúlt időszakban talán még a szervezeti rendszerénél is nagyobb kritikát kapott a sport finanszírozása, a támogatás felosztása és a kifizetések technikája. Sokszor alapvető igényként jelenik meg az egycsatornás rendszer kialakítása. Kérdés azonban, hogy az ezt hangoztatók valójában mit is értenek ezen. Az egycsatornás finanszírozásnak csupán egy valós értelmezése lehet: egy szervezet egy célra csupán egy forrásból kaphasson állami támogatást.

2.1. A támogatás szinterei

A finanszírozandó területeket és feladatokat célszerű a sport szinterei mentén megfogalmazni az alábbiak szerint:

a) **Élsport**

- a kiválasztott országos sportági szakszövetségi, valamint a fogyatékosok sportjának országos sportszövetségi körének működési támogatása és sportszakmai alaptámogatása (a klubok és műhelyek általános sportszakmai feladatainak és működésének finanszírozása ezen összegek terhére, kizárólag az országos sportági szakszövetségeken, illetve a fogyatékosok országos sportszövetségein keresztül történhet);
- az él-utánpótlás területén vertikális programok (sportági közép, és hosszú távú), valamint horizontális programok (korosztályos) támogatása;
- az olimpiai és paralimpiai szereplés támogatása (felkészülés, versenyeztetés, felszerelés vásárlás stb.);
- az olimpiai és paralimpiai részvétel támogatása;
- az AGFIS világbajnokságokra való felkészülés és részvétel támogatása;
- speciális világbajnokságokra való felkészülés és részvétel támogatása;
- az olimpiai, paralimpiai és speciális világbajnokságok résztvevői számára (versenyzők, felkészítésben résztvevő szakemberek, nevelőedzők) eredményességi jutalom biztosítása;
- az edzői életpályához kapcsolódó programok (nemzeti edzői státuszok, patrónus rendszerű támogatások, licence-rendszerhez kapcsolódó képzés és továbbképzés) finanszírozása;
- az élversenyzők ösztöndíj típusú felkészülési támogatása (tanulmányokhoz kötötten);
- az olimpiai, paralimpiai és sikertlimpiai versenyzői és edzői életjáradék biztosítása;
- az orvosi, sportegészségügyi, tudományos háttér működtetése;
- az olimpiai központok fenntartása, működtetése, fejlesztése;
- a civil oldal működése.

b) **Szabadidősport**

- az országos jelentőségű kiemelt események támogatása;
- a területi alapú szabadidősport események kizárólag pályázati rendszerben történő támogatása;
- szemléletformáló PR akciók, kampányok megszervezése és támogatása;
- szabadidősportot szolgáló pályázatok, elsősorban multifunkcionális létesítmények valamint sportolásra alkalmas terek fejlesztésére;
- a szabadidősportban tevékenykedő sportszakemberek számára életpályamodell kialakítása.

c) **Iskolai sport**

- a tanórán kívüli sportfoglalkozások pályázati rendszerben történő finanszírozása;
- a mindennapos testneveléshez, illetve testedzéshez szükséges infrastrukturális fejlesztések;
- a pedagógus életpályamodell (kiegészítő támogatások, képzési és továbbképzési rendszer) ösztönzése
- az iskolai versenyrendszerek támogatása (diákolimpiák, egyetemi-főiskolai bajnokságok);
- nemzeti sportteszt.

2.2. A támogatások útja, a felhasználás ellenőrzése

A jövőben egységesített és egycsatornás finanszírozási rendszert kell kialakítani. Az egycsatornás finanszírozási rendszer igénye régóta megfogalmazódó elvárás, amely csak úgy értelmezhető, hogy egy feladat csak és kizárólag egy csatornán, egy állami szervezet „felől” kapjon támogatást. Beleértendő ebbe mind a normatív, mind a céltámogatás, mind pedig az adott területnek pályázat útján biztosított forrás is.

Ennek megfelelően a működési típusú, az általános sportszakmai, az él-utánpótlás, illetve horizontális programokhoz, az edzői életpálya-modellhez, az orvosi, sportegészségügyi, sporttudományos háttér működtetéséhez, valamint az olimpiai központok működtetéséhez és fejlesztéséhez kapcsolódó támogatások allokációja során, támogatásban kizárólag a civil oldal egyszerűsített struktúrában meghatározott szereplői, szervezetei részesülhetnek.

2.3. A forrásnövelés lehetősége

A hazai sportélet finanszírozásában a háztartások, illetve a vállalati szféra jelenleginél nagyobb arányú részvételét az államnak ösztönöznie kell. Ennek érdekében célzott, indirekt gazdasági ösztönzőkkel kell elősegíteni, hogy egyrészt a munkaadók a jelenleginél nagyobb szerepet vállaljanak dolgozóik sportoltatásában, másrészt a szponzorálás és a mecenatúra vonzóbbá váljon. Ne csak az élsportnak juttasson forrásokat az állam, a lakosság is többet költjön a sportra saját egészségének megőrzése és aktív szórakozásának biztosítása érdekében (kommunikációval, illetve közvetett ösztönzőkkel – pl. adójogszabályok). Mindezek megoldását elősegítheti a munkavállalók sportolásának támogatása, pl. adományozható cafeteria elemmé tétellel.

Kiegészítő tőke teremthető európai uniós forrásokból az Új Széchenyi Terv, a Területi Együttműködési (ETE, IPA, ENPI), valamint az EGT és Norvég Finanszírozási Mechanizmus programjain keresztül. A sport területén kitűzött társadalmi célok és a meghatározott fejlesztési prioritások között összhang van. Ezen forrásokhoz elsősorban komplex fejlesztések és kapcsolódó területek (mint a képzés, esélyegyenlőség, regionális kapcsolatok stb.) esetében lehet hozzáférni. Ilyenek például főként a kevésbé fejlett régiókban beindítandó településfejlesztési és kohéziós törekvésekkel összhangban álló létesítményfejlesztési programok. Különösképpen figyelni kell arra, hogy a pályázatok céljai közé a sportcélú fejlesztések beépülhessenek.

2.4. Hatékonyabb felhasználás

Az állami forrásoknak az új elosztási rendszerben nagyobb arányban kell közvetlenül eljutniuk a célzottakhoz. A köztestületek és a szövetségek finanszírozási rendszerét át kell alakítani, ez elengedhetetlen. Csökkenteni kell egyrészt azon szövetségek számát, amelyek jelenleg automatikus finanszírozásban részesülnek, másrészt a támogatások arányát is. A szakmai programok finanszírozásának ugyanakkor nagyobb hangsúlyt kell kapnia. Olyan helyzetet kell teremteni, ahol minden szövetség, köztestület és egyesület a jól kidolgozott, hosszú távú szakmai programjához kap állami támogatást. Összességében megállapítható, hogy az újonnan kialakítandó finanszírozási rendszerben megszűnnek a párhuzamosságok és a támogatott feladatok szintjén létrejöhét az egycsatornás rendszer.